Элим деб, юртим деб, ёниб яшаш керак

Туркистон

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 24 январь Шанба.
№ 7 (144100)

ЎЗБЕК ЎҒЛОНИ КОИНОТДА

Н Ь Ю - Й О Р К. Американинг «Индевор» космик кемаси Флоридадаги «Мисе канаверал» космодромидан осмонга муваффақиятли кўтарилди. Етти кишилик экипаж аъзоларидан иборат бўлган ушбу ҳаво кемаси фазовий сафар давомида Россиянинг «Мир» космик кемаси билан қўшилади ва космик станция экипажининг аъзоси - америкалик Дэвид Вулфни Эндрю Томас билан алмаштиради.

Ушбу кема экипажи аъзолари орасида Қирғизистонда туғилган ўзбек миллатига мансуб Солижон Шарипов ҳам бор.

Фазовий кема ҳаракати 31 январь куни ниҳоясига етказилади.

ЎзА

ЗАМОНАВИЙ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ - ИСЛОҲОТЛАР МУВАФФАҚИЯТИНИНГ АСОСИ

23 ЯНВАРЬ КУНИ ТОШКЕНТДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ БЎЙИЧА МИЛЛИЙ ДАСТУРНИ АМАЛГА ОШИРИШ РЕСПУБЛИКА КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ БЎЛДИ. УНИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ БОШҚАРДИ.

Маълумки, Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясида Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур ҳамда Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни қабул қилинган эди. Шундан буён орадан олти ойдан ортиқ вақт ўтди. Бу давр мобайнида Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни амалга ошириш республика комиссияси қандай тадбирларни амалга оширди, ушбу дастурнинг моҳияти барча жабҳа вакиллари томонидан тўлиқ англаб етилдими? Бу борада қандай камчилик ва хатоларга йўл қўйилди, қандай қийинчиликларга дуч келинди?

Мамлакатимиз раҳбари ана шу саволларни ўртага ташлади. Ислом Каримов бугунги кунда миллий дастур доирасида муайян амалий ишларни бажариш, аниқ лойиҳа ва режаларни ишлаб чиқиш талаб этилаётганини таъкидлади. Бинобарин, мазкур дастур халқимиз томонидан маъқулланди. У келажагимиз, тараққиётимиз учун хизмат қилади.

Биз ҳаётимизнинг турли жабҳаларида, халқ хўжалигининг барча соҳаларида туб ислоҳотларни амалга ошириб, янгиланиш сари борар эканмиз, ушбу ислоҳотларнинг турмуш тарзимизни ижобий томонга ўзгартириши, маънавий юксалишимизга кўмак бериши ҳамда Миллий ғурур ва ифтихоримизни кучайтириши кўп жиҳатдан ҳар томонлама етук кадрларга боғлиқ эканини унутмаслигимиз лозим. Республикамизнинг иқтисодий, сиёсий ва маънавий жиҳатдан равнақ топишида, бу соҳалардаги муаммоларни ҳал қилишимизда ҳам миллий кадрлар бош омиллардан бири бўлади албатта, деди Президент.

Ислом Каримов Миллий дастур истиқболдаги режаларни амалга ошириш, кўзланган мақсадларга эришишдаги асосий мезон эканини алоҳида таъкидлади. Бироқ, дастурни амалга ошириш осон кечмайди. Чунки, у аввало узоқ йилларга мўлжалланган ва бутун республика миқёсида ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртлари, мактабларни қуриш, уларда таълим берадиган мутахассисларни қайта тайёрлаш, янги ўқув режа, дастурларни ишлаб чиқиш каби кўплаб муҳим ишларни ўз ичига олади. [illegible]

[illegible] Бундан ташвишга тушмай илож йўқ. [illegible] шундай ёшлар орасида жуда кўп ҳақиқий иқтидор эгалари ўз қобилиятини намоён эта олмай, ҳаёт гирдобига сингиб кетиши мумкин.

Мамлакатимиз раҳбари шуларни ҳисобга олган ҳолда, ўрта махсус ва ҳунар-техника таълими тизимидаги ислоҳотларни амалга оширишда қуйидаги уч омилга алоҳида эътибор қаратилиши зарурлигини таъкидлади.

Биринчидан, ўрта махсус ўқув юрти ва ҳунар-техника билим юртлари асосида академик лицей ва коллежлар ташкил этишда уларнинг моддий базасини замонавий талаб ва андозаларга мос ҳолда таъминлаш. Яъни, ўқув дастурининг қайси тармоқ бўйича йўналтирилганига қараб, уларни зарур техника билан жиҳозлаш.

Иккинчи масала - янги ўқув муассасаларида ёшларга билим берадиган ўқитувчиларни замон талаблари асосида янгидан ўқитиш, савиясини оширишдан иборат.

Президентимиз эътибор қаратлиши лозим, деб ҳисоблаган учинчи масала билим масканларида ўқув дастурларини янгилашдир. Чунки, ҳозир ўрта махсус билим юрти ва ҳунар-техника ўқув юртларида мавжуд дастурлар замон талабига тўла жавоб бермайди. Уларнинг ҳеч бири муайян соҳани ўрганишга, амалиётда қўллашга қаратилмай, назарий билимларгагина асосланган. Ўзбекистон ёшлари эса, модомики ислоҳотларнинг самараси муайян даражада уларнинг қандай инсон бўлиб етишишига боғлиқ экан, миллий маънавият, қадриятлар, ота-боболаримиз меросига ҳурмат уйғотадиган, миллий ғурур ва ифтихоримизни юксалтирадиган, етук мутахассис бўлиб етишишини таъминлайдиган дастурлар асосида таълим олиши, тарбия кўриши лозим.

Давлатимиз раҳбари миллий дастурни амалга ошириш республика комиссиясининг олти ойдан ортиқ вақт давомида бажарган ишлари хусусида тўхталди. Комиссия ўтган давр мобайнида академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ташкил этиш режаларини тузган, уларга босқичма-босқич тартибда 9-синф битирувчиларини тобора кўпроқ жалб қилиш, шу тариқа мактабларда 11-синфгача ўқитиш тизимини қисқартириш ва 2005 йилга бориб тамомила тўхтатиш борасида зарур чора-тадбирлар лойиҳаларини ишлаб чиққан. Аммо, комиссия юқорида таъкидланган масалаларни назардан четда қолдирган. Лицей ва коллежларнинг шакли, уларнинг жойлашуви, мавқеи ва уларга тааллуқли барча меъёрларни ўзида акс эттирган ҳужжатлар тайёрланмаган. Шу боис, Президентимиз комиссия аъзоларини қаттиқ танқид қилди. [illegible] долзарб масалаларни ечимини топишда оқсоқликка йўл қўймаслик лозимлигини таъкидлади. Раҳбар ходимлар фақатгина ҳисобот беришга ўрганиб қолганини, аслида улар бунинг учун эмас, давлат равнақи, миллий юксалиш, халқ фаровонлиги йўлида сидқидилдан хизмат қилиши керак, деб таъкидлади.

Ислом Каримов янги лицей ва коллежлар ҳақида сўзлар экан, уларнинг деярли барчасини қайта таъмирлаш, энг замонавий техника ва бошқа ускуналар билан жиҳозлаш зарурлигини таъкидлади. [illegible]

Дарҳақиқат, Президентимиз таъкидлаганидек, кўпгина ўқув муассасалари, айниқса қишлоқ жойлардаги мактаб [illegible] бинолари умуман талабга жавоб бермайди. Уларнинг кўпчилигида [illegible] бирор ҳунар сирларини мукаммал ўрганиш, ўз касбининг ҳақиқий эгаси бўлиш амри маҳол.

Президент Ислом Каримов 9-синф битирувчилари сонини аниқлаш, шунга биноан, академик лицей ва касб-ҳунар коллежлар ташкил этиш режасини тузиш лозим, деди. [illegible]

Ислом Каримов Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур фақатгина Ўзбекистонга хос бўлиб, [illegible] академик лицей ва ҳунар-техник коллежлари билан шуғулланувчи махсус марказ ташкил қилиш таклиф этилди.

Мажлисда Бош вазир ўринбосари, Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни амалга ошириш республика комиссияси раисининг ўринбосари А.Азизхўжаев ўтган давр мобайнида комиссия амалга оширган ишлар ҳақида ҳисобот берди.

Халқ таълими вазири Ж.Йўлдошев, Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг биринчи ўринбосари Р.Холмуродов, Давлат тест маркази директори М.Муҳиддинов, республика «Истеъдод» маркази директори Б.Қодиров, Урганч қурилиш коллежи директори И.Бойжонов, Тошкент давлат университети лицей-интернат директори К.Абдуллаев, Гулистон давлат университети Янгиер лицейи директори С.Саматов мажлисда сўзга чиқиб, муҳокама этилаётган масала юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Мажлисда Бош вазир Ў.Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И.Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т.Алимов, Т.Рисқиев, Бош вазир ўринбосари Б.Ҳамидов, Вазирлар Маҳкамаси ахборот-таҳлил бошқармасининг бошлиғи Г.Саидова ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

ЎзА

Миллий дастур — амалда

Алиёр Ғаниев -- Сурхондарёнинг Денов туманидан. 1972 йилда туғилган. Тошкент Давлат техника университети механика факультетининг қишлоқ хўжалиги машиналари мутахассислигини имтиёзли диплом билан тамомлаган. Техника соҳасида йигирмадан ортиқ илмий ишлар муаллифи, ҳозирда аспирант. Машина ва механизм назарияси мутахассислиги бўйича илмий иш олиб бормоқда. Мавзуси "Ўзгарувчан ўлчамли, эгилувчан звеноли кулисали механизмларнинг книматик ва диниматик анализи". Мақсади машина механизмлари бўйича ўта мураккаб ҳаракат қонунларини амалга ошира оладиган янги механизмлар яратиш ва уларни назарий асослашдан иборат.

-- Алиёр, Сизнинг анча-мунча ихтироларингиз ҳақида хабаримиз бор.

-- Энди қўлдан келганча... Ўзи феъл шунақа. Ёшлигимдан техникага қизиқардим, шу сабаб бўлса керак, Техника университетига ўқишга кирдим. Домлалар билан ҳамкорликда ишладик. Бир нечта ихтиролар қилдик.

-- Биринчи ишингизни эслай оласизми?

-- Биттанина яратишнинг ўзида ҳам миллионта машаққат бор. Олдинлари, тўғриси, буни бундай қўйсанг бўлди, янгилик деб тушунардим. Ўйи бошқаю, иш бошқа экан.

4-курсда ўқиб юрганимда қишлоқ хўжалиги технологияси билан шуғулланишга киришдим. Пичан ўриш, пахта териш машиналарига автоматик ростлайдиган мослама ўрнатдим. Бунинг фойдали томони шундаки, ўтнинг ерга тушиши камаяди, исрофгарчилик бўлмайди. Яна бир мақтанса арзигулик ишимни айтиб ўтсам бўлади. Ўзим қишлоқда ўсганман, кўрганман. Ғалла комбайни ҳайдовчилари учун жуда қийин. Чанг-чунг. Агар бизнинг ихтиромиз асосида мослама яратилса, ҳайдовчи соғлиғи учун қулайлик яратилади. Машинанинг ишқаланиш ҳаракати ҳам камаяди. Бу комбайн ғаллани поғоналаб, донини бошқа, сомонини бошқа ўради. Афзаллиги, меҳнат унумдорлигини оширади. Кабина ичига чанг ютадиган махсус асбоб ўрнатилган.

-- Ихтироларингизни синовдан ўтказиб кўрганмисиз?

-- Ана шунда анча қийинчилик бор. Биз олдин заводга буюртма беришимиз керак... Яқин кунларда Деновга бориб охирги ишимни синовдан ўтказиб келмоқчиман. Бу иш плёнка остига чигит экадиган сеялкалар устида эди. Баҳорда чигит экилаётган пайтда ер нам бўлади. Чигит экиш мосламаси -- муштик қопқоғи очиб, ёпилганда унга лой кириб қолади ва чигит ерга тушмайди. Агротехника талабларига кўра экиш меъёрини таъминлаш учун қўшимча мослама ўрнатдик. У муштикни лойдан тозалаб туради. Бу агрегат қўлланилганда сеялканинг орқасидан юриб кузатувчилар бўлмайди.

-- Алиёр, ҳозир айни камолот поғонасидасиз. Ўқиш, изланишлар даврида нимага ишонч ҳосил қилдингиз?

-- Фан мукаммалликни ёқтирар экан. Бир марта қилган ишим нотўғри бўлди, деб ташлаб кетиш ярамайди...

-- Ҳимоядан кейинги ниятлар?

-- Жуда кўп орзуларим бор. Ҳозир биринчи галда тил ўрганишим керак. Кейин чет элликлар билан ҳамкорлик қиламан. Ахир улар яна бир марта ўзбекларга қойил қолишсин.

Лайло КАРИМОВА,
"Туркистон" мухбири

Мардлар қўриқлайди Ватанни

23 январь куни мамлакатимиз Қуролли Кучларининг фахри бўлган Миллий Гвардия ташкил этилганига 6 йил тўлди. Миллий Гвардия командири, полковник Раҳматилла Отахонов шундай ҳикоя қилади:

- Миллий Гвардиямиз бевосита Президент Ислом Каримов ташаббуси билан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 23 январдаги қарорига биноан ташкил этилган. Шу боис бу кутлуғ кун ҳарбийларимиз томонидан катта байрам сифатида нишонланади. Ўтган вақт мобайнида Миллий Гвардияни такомиллаштириш ва унинг фаолиятини кенгайтириш борасида кўпгина ишларни амалга оширдик. Тўғри, Гвардиямиз тузилган дастлабки пайтларда айрим қийинчиликларга дуч келинди. Бу табиий. Лекин, йигитларимиз қийинчиликлардан чўчийдиганлардан эмас. Зеро, матонат, ҳарбий жанговарлик каби хислатлар миллатимиз қонига сингиб кетган.

Йигитнинг ҳақиқий аскар бўлиб шаклланишида ҳарбий машқлар катта аҳамият касб этади. Гвардиямизда аскарларнинг ҳарбий маҳорат ва малакасини ошириш учун барча қулайликлар мавжуд. Машқда қийналсанг, жангда осон бўлади, деб бекорга айтилмаган. Шунинг учун ҳам Гвардиямиз аскар ва офицерларининг ҳар томонлама етук, замон талабларига мос ҳарбий кадр бўлиб етишиши йўлида имкониятлардан тўла фойдаланишга ҳаракат қилаяпмиз. Зеро, ўз олдида турган вазифани бажаришга ҳам руҳан, ҳам маънан тайёр жангчигина Ватаннинг ҳақиқий ҳимоячиси бўла олади.

Қисмимизнинг доимий жанговарлигини таъминлашда замонавий ҳарбий таълим асосида олиб борилаётган сиёсий ва тарбиявий тайёргарлик машқлари ҳам муҳимдир.

Аскарларимизнинг ҳарбий ва тактик маҳоратлари ошиб бораётгани мамлакатимизнинг мудофаа қудратини янада мустаҳкамлайди. НАТОнинг «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасида АҚШдаги Луизиана ва Шимолий Каролина штатлари, шунингдек, Норвегияда, қолаверса, юртимизда ўтказилган қўшма ҳарбий машқларда қатнашган офицер ва аскарларимиз ўз маҳоратлари ҳар тарафлама етук эканликларини намоён этишди.

Миллий Гвардия куни нафақат Ватанимиз ҳимоясида турган ҳарбий хизматчиларнинг, балки, бутун Ўзбекистон халқининг ҳам байрамидир. Зеро, Ватанга муҳаббат, Президент ва ҳарбий қасамёдга садоқат, аскарларимиз қалбидаги муқаддас туйғулардир. Бизнинг сафимизда хизмат қилаётган ҳар бир аскар ўз Ватани ва миллати мустақиллигини кўз қорачиғидай сақлашдек муқаддас вазифани адо этаётгани билан фахрланади. Мен барча ҳамкасбларимни ушбу айём билан самимий, қизғин қутлайман. Миллий Гвардиямиз буюк Ватанимиз - мустақил Ўзбекистоннинг мудофаа қудратини янада мустаҳкамлаш учун доимо шайдир.

ВАТАН ҲИМОЯСИ - МУҚАДДАС ВАЗИФА

Аброр Қиличев ёзиб олди /ЎзА/

ИШЧИ ҚАДРИ ШУМИ?

Тошкент шаҳрида жойлашган ишчилар ётоқхоналаридаги аянчли аҳвол хусусида

"Туркистон-SOS"

Кейинги йилларда пойтахтимиз азим Тошкентда улкан қурилишлар амалга оширилаётганлигини юртдошларимиз яхши билишади. Бунёдга келган кўп қаватли турар-жойлар, муҳташам маъмурий бинолар шаҳримиз ҳуснига-ҳусн қўшиб турибди. Бундай улкан ўзгаришларда азамат қурувчи йигит-қизларнинг беқиёс меҳнатлари бор. Албатта, ҳар бир меҳнат ўз қадрини топмоғи зарурлигини яхши биламиз. Шу ўринда заҳматли меҳнат соҳиблари - ишчи ва қурувчиларимизнинг қандай турмуш кечиришаётганлигини мушоҳада қилиб кўриш жоиздир. Ёш бинокорларнинг уй-жойларидаги шарт-шароитлар билан танишиш мақсадида Чилонзор туманидаги ишчилар ётоқхоналарига бордик.

Уч киши бўлиб пешонасига "15-ётоқхона" деб ёзиб қўйилган бино ичига кирамиз. Қоровули аёл киши экан. "Уй бошқарувчиси борми?"- деган саволимизга у аввал қаердан келганлигимизни сўраб-суриштирди-да, "Комендантимиз ҳозир йўқ, қачон келади билмайман"- деди. Юқорига олиб чиқувчи йўлакка ўтдик. Изғирин кезиб юрган қоронғу йўлак бўйлаб борарканмиз, хоналардан бирининг эшигини тақиллатдик:

-- Келинглар,- сим караватда узала тушиб ётган йигит хушламайгина ўрнидан турди. Икки кишилик хона. Ўнг томонда, афтидан кийим-кечак ҳамда идиш-товоқлар қўйиладиган жавон. Ўртада эски хонтахта. "Ёғи" чиққан, жилди йўқ кўрпача, пахтаси уйнаган ягир кўрпа, муз қотган иситиш батареяси... Ташқаридан тортилган симга уланган хира лампочка.

-- Исмим Садир. Мана шу 16-хонада яшайман,- деди йигит. -- Хонада чироқ бўлмаганлиги учун сим тортиб қўйганмиз. Совуқ қотмаслик учун электр печ ёқамиз.

Дастлабки дилхира ҳолат мана шу. "Эҳтимол бошқа хоналар дурустдир",- деган хаёлда қўшни хонага ўтдик. Афсус, бу ердаги аҳвол ҳам айнан юқоридагидек. 15-хонада яшовчи Одил деган йигит нолиб кетди:

-- Ўрин-кўрпаларимиз кўпдан бери алмаштирилмаган. Овқат пиширадиган хонамизга кириб бўлмайди. Ювиниш хоналари совуқ, деразаси йўқ. Сув тошиб ётибди.

Шу ётоқхонанинг 23-хонасида яшовчи, 1-уйсозлик комбинатининг 1-пардозлаш бошқармасида ишловчи Абдусаттор Исмадиёров ҳам бор гапни тўкиб солди:

-- Электр чироқлари, иссиқлик тармоқлари мутлақо ишдан чиққан. Чойшаблар икки йилдан бери алмаштирилмайди. Ойига 300 сўмдан коммунал хизмат ҳақи тўлаймиз. Аммо, хонамизни бирон марта ҳам таъмирлаб беришмаган. Мана қаранг, батареядан сув оқиб ётибди. Санитария ҳолати ёмон.

-- Бу ётоқхона қайси ташкилотга қарашли?

-- Тошкент "Уйжой-инвестқурилиш" Бош Бошқармасига,-- гапга қўшилди 75-хонада яшовчи Шуҳрат. -- 8 кишилик хонада яшаймиз. Совуқдан шамоллаб грипп бўлиб қолдим. Ўртоғимнинг аҳволи ҳам шу. Ўзим қурувчи бўлсам ҳам "Бўзчи белбоққа ёлчимайди" деганларидек, ётар-турармиз хароблигидан куйиниб кетаман. Овқатланиш, чой ичишга шароит йўқ. На телевизор, на радио бор. Оқибатда дунё янгиликларидан бехабар қолиб юрамиз.

Бу гапларни Шуҳратнинг ҳамхоналари -- Ғайрат, Азим, Маъсуд ҳамда Жамоллар ҳам тасдиқлашиб бош ирғашди. Бу йигитлар хона совуқлиги ва ифлослигидан касал бўлиб қолишдан қўрқиб эгниларидаги қалин кийимларни ҳам ечмай ухлашар экан. Ҳар ҳолда ўзига эҳтиёт бўлган яхши-да. Бошқармадагилар эса уларнинг бетоб бўлиб қолганлигидан эмас, ишга келмай қолишларидан ранжишса керак.

Суҳбат асносида қоронғу чўкканлигини ҳам билмай қолибмиз. Йўлаклар зимистон қаърида қолганди. Гугурт чақиб, амаллаб хоналардан-хоналарга, йўлаклардан-йўлаклар ва қаватларга чиқдик. Қойил! Қарангки, йўлакнинг нариги томонидаги ойнаси йўқ деразадан ўйноқлаб кирган аччиқ шамол бу томондаги деразадан бемалол ўтиб турибди. Чўмилиш хонаси фақат биринчи қаватда. У ерга ўз соғлиғига ачинмаган одамгина кириши мумкин. Устига-устак у ерда чироқ ҳам йўқ. Деворлари зах босган, сув тошиб ётган ювиниш хонасига қараб бўлмайди. Шунинг учун яна бир карра бу ерда яшаётган, кун буйи меҳнат қилиб қанчадан-қанча замонавий бинолар барпо этаётган йигитларга ачиниб кетади киши.

Мазкур сатрларни ўқиётган газетхонда Тошкент "Уйжойинвестқурилиш" Бош Бошқармасига қарашли 15-ишчилар ётоқхонасидагина аҳвол шундай ачинарлидир, деган фикр туғилиши мумкин. Афсуски, рўпарадаги кўча ичида жойлашган Тошкент қишлоқ хўжалиги машинасозлиги корхонасига қарашли 4- ётоқхона ҳам зулмат қаърида қолганга ўхшайди. Кўча эшикданоқ бошланган зимистонликдан ичкаридаги совуқлик, тартибсизлик, ювиниш хоналарида сувларнинг тошиб ётиши, хуллас, ётоқхонада ишчи оилаларининг яшаши учун талабга мутлақо жавоб бермайдиган, кишиларнинг саломатлигига путур етказувчи умумий ҳолатдан ёқа ушламай иложингиз йўқ. Мана сизга ишчи оилаларига нисбатан ҳурмат ва иззат!

Эҳтимол, биз кўрган умумий аҳволдан ишчилар яшаётган хоналар фарқ қилса керак, деган ўй билан 14-хона эшигини тақиллатдик. Хона соҳибаси Зайнаб Боймирзаева ўзи тўлиб турган эканми, кимлигимизни айтишимиз билан фиғони фалакка чиқиб кетди:

-- Яхши бўлиб кетар, таъмир қилинар, аҳвол йўғланар деб кутавериб, шу ҳолатга тушиб қолдик. Гоҳ иссиқ сув бўлмайди, гоҳ совуқ сув. Йўлаклардан юришга қўрқадилар.

1993 йилдан буён шу ётоқхонада яшаётган Жумагул Эркаевнинг ҳасрати ҳам Зайнабникидан кам эмас экан.

-- Ётоқхонадаги камчиликларнинг қайси бирини айтишни ҳам билмайсан, киши. Ахир эътиборсизлик ҳам эви билан-да. Ишдан кейин келиб ювинай десанг, ювиниш хонасида тузук-қуруқ шароит йўқ. Овқат қилай десанг, йўлакдан юришга қўрқасан одам. Қўлингдаги иссиқ овқат ё қайноқ чой билан бировга урилиб кетишдан худо асрасин.

Ётоқхона маъмурияти йўлакларнинг қоронғилигига пул йўқлигини, хоналарнинг совуқлиги ҳамда бетартиблигига таъмирлаш ишлари бошланганлигини баҳона қилди. Баҳона билан иш битармиди. Баҳона излангандан кўра имкон излаганда, таъмирлаш ишлари қаҳратон қишни кутмасдан бошланганда ҳозирги аҳволга тушиб қолмас эди.

Айтилса гап кўп. Техника ва санитария ҳолати буткул хароб ҳолга келган ҳар иккала ётоқхонада яшовчиларга сабр тилашдан ўзга чора йўқ. Эҳтимол ёзга чиқиб бу манзара бошқа тус олар. Балки қурилиш бошқармаси, корхона раҳбарлари инсофга келиб ўз ишчиларининг турар-жойларини яхшилаб беришга киришишар. Бу ҳали қоронғу. Лекин, "Қорни тўқнинг оч билан нима иши бор"- деганларидай ётоқхоналардаги мавжуд ҳолатга панжа орасидан қаралар экан, ўзгариш бўлиши қийин.

Зимистон қаватлардан ўтаётган шарпалар ниҳоят изсиз йўқолар. Ишдан ҳориб қайтганлар ёғи чиққан ўринга бурканиб олиб мудроқ хаёлга берилар. Эртага уларнинг ҳолидан хабар олгувчи бирон кишилар келармикин?

Н. АЛИМОВ,
Т. ҚУРБОНОВ,
"Туркистон" махсус мухбирлари

БИЗ БИЛМАГАН ТАРИХ

Тарих Ватан каби ягона. Шунинг учун ҳам аждодларимиз яшаган даврни она тарихимиз дея атаймиз. Тарихни ўзгартиришга, истаганча талқин қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Афсуски, бизга бир неча ўн йиллар давомида аждодларимиз тақдири битилган тарихни бузиб ўргатишди, қўлимизга ёлғонларга тўлиб кетган китобни "чин тарих" деб тутқазишди.

Шукурки, истиқлол туфайли нафақат эркимиз, тилимиз, динимизга, балки ўз она тарихимизга ҳам эгалик қилиш ҳуқуқини қўлга киритдик. Энди сохта гап ва ёлғон чўпчаклардан безган халқимиз аждодлар тақдири битилган чин тарих китобини ўқиш имкониятига эгадирлар. Президентимиз халқ иродасини ифода этиб, олимларимиз олдига ана шундай ҳақиқий тарих китобини яратишни биринчи галдаги вазифа қилиб қўйдилар.

Қуйида сиз Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши Академияси қошида ташкил қилинган "Ўзбекистоннинг янги тарихи" марказининг ўқув-услубиёт бўлими бошлиғи Тўлқин Тоғаев билан янги тарих китобининг яратилиши ҳақидаги суҳбатимизни ўқийсиз.

-- "Ўзбекистоннинг янги тарихи" маркази иш бошлаганига ҳам бир йилдан ошди. Марказнинг фаолияти ҳақида гапириб берсангиз.

-- Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 16 декабрдаги қарорига биноан "Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси қошидаги "Ўзбекистоннинг янги тарихи" маркази зиммасига мустақил Ўзбекистон Республикаси тарихини холис ёритувчи уч жилддан иборат "Ўзбекистоннинг янги тарихи" китобларини яратиш биринчи даражали вазифа сифатида топширилган эди.

"Ўзбекистоннинг янги тарихи"нинг биринчи китоби "Туркистон Чор Россияси мустамлакачилиги даврида" деб номланган. Ушбу китоб ўша даврдаги иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётни, истиқлол учун кураш босқичларини атрофлича ҳамда юксак илмий савияда ёритишга бағишланади. Ва чоризм истилоси, унинг Туркистон халқлари учун келтирган оқибатлари асл манбалар, ҳужжатлар ва адабиётлар асосида чуқур таҳлил қилинади.

Мустамлакачиларнинг ўлкадаги миллий давлатчиликни тугатиш, асрий маданий-маънавий қадриятлари ва миллий урф-одатлари, инсоний ҳуқуқларини поймол этишга қаратилган сиёсати фош этилади.

"Ўзбекистон Шўро мустамлакачилиги даврида" деб номланган ва хронологик жиҳатдан беш даврни ўз ичига олган иккинчи китобда тарихий манбалар ва энг яхши тадқиқотлар якунлари таҳлили асосида Ўзбекистон тарихи холисона ёритилади. Октябрь тўнтаришидан сўнг большевикларнинг Туркистондаги миллий озодлик ҳаракатини ва ўлка халқларининг истиқлол учун курашини бўғиб ташлашга қаратилган сиёсати атрофлича баён этилади.

Маънавиятимиз хазинасидан

Туркистонда большевикларнинг мустабид Шўро тузуми ўрнатилгандан сўнг яратган сохта давлатчилик фаолияти рўй-рост кўрсатилади. Коммунистик мафкура ва унинг маъмурий буйруқбозлик тизими Ўзбекистонга нима бергани ва ўлкани қай тариқа хом ашё маконига айлантиргани асослаб берилади. Коммунистларнинг ўлка халқларининг ўзлигини ва миллий онгини заҳарлашга қаратилган сиёсати, мулкдорлар синфи ва хусусий мулкка эгалик туйғусини йўқотишга доир фаолияти, Ўзбекистонда амалга оширган ижтимоий-сиёсий қатағонлари ҳамда уларнинг оқибатлари кенг миқёсда ёритилади.

Марксизм-ленинизм таълимоти ва коммунистик мафкура тамойиллари асосида Ўзбекистонда барпо этилган социалистик жамиятга тарихий, фалсафий ва ҳуқуқий жиҳатдан холис баҳо берилади. Шўро тузуми даврида яшаган ва фаолият кўрсатган Ўзбекистоннинг давлат, жамоат арбоблари, фан, маданият, адабиёт ва санъат намояндаларининг сиёсий портретлари, тарихий хизматлари ва фожеалари кўрсатилади.

Марказнинг Ўзбекистонни умумбашарий тараққиётдан, умуминсоний қадриятлар ва тамойиллардан четлатиб, ўлка табиий, маданий ва тарихий бойликларини беаёв талаши, пахта яккаҳокимлигини кучайтириб, мамлакат экологиясини мудҳиш ҳолатга тушириб қўйган сиёсатнинг оқибатлари чуқур таҳлил қилинади. Шўролар иттифоқининг таназзули мантиқан ва тарихан қонуний ҳол эканлиги ҳамда коммунистик таълимотнинг Ўзбекистон халқлари учун буткул ёт, бегоналиги ва тарихан беасослиги кўрсатиб берилади.

"Мустақил Ўзбекистон тарихи" деб номланган учинчи китобда эса Ўзбекистон мустақилликка эришган кундан истиқлол йўлида босиб ўтган тарихий давр бутун мураккаблиги билан ўз ифодасини топади.

Мустақил Ўзбекистон ҳаётида содир бўлган ва бўлаётган буюк ўзгаришлар ва уларнинг жаҳоншумул тарихий аҳамиятини кўрсатишга бағишланадиган бу китобда Ўзбекистон мустақиллиги мутлақ тасодифий, ўз-ўзидан вужудга келмагани ва аксинча, мураккаб, таҳликали шароитда тарихан қонуний тарзда дунёга келганига эътибор қаратилиб, унинг иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий заминлари чуқур ёритиб берилади.

Давлат мустақиллигининг мураккаб йўли, адолатли демократик фуқаролик жамияти қурилиши ҳуқуқий асосларининг вужудга келиши, ижтимоий жиҳатдан йўналтирилган бозор иқтисодиётининг барпо этиш жараёнлари ва мамлакатнинг жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрин эгаллаш учун қўйган собитқадамлари ўз ифодасини топади. Ўзбекистонда ижтимоий-сиёсий барқарорликнинг таъминланиши, истиқлол йўли тадқиқотларининг ишлаб чиқилиши, маънавий-руҳий покланиш ва миллий қадриятларнинг тикланиши, буюк аждодлар, алломалар ва тарихий шахсларга янгича муносабатларнинг қарор топиш жараёнларига тарихан холис баҳо берилади.

Мафкуравий маҳдудлик, мутелик руҳиятидан покланган, миллий тикланиш, юксак маънавият ғоялари, бой маданий меросимиз, тарихий анъаналаримизни ўзида ифодалаган, умумиқтисодий қадриятларга ва Ватанга муҳаббат руҳи сингдирилган Мустақиллик даврининг янги ва чинакам тарихи ёрқин акс эттирилади.

-- Тўлқинжон, сизнинг суҳбатингиздан маълум бўлишича, Россия мустамлакачилик сиёсати XIX асрнинг иккинчи ярмидан эмас, анча олисдан бошланар экан-да?..

-- Россия империяси Марказий Осиёни ўз тасарруфига олиш учун илк қадамларини XIX асрнинг иккинчи ярмида эмас, балки Пётр I замонидаёқ қўйган эди. Тўғрироғи, бу орзу, жаҳонга ҳукмронлик қилиш орзуси "Грозний" номи билан оламга машҳур бўлган Иван IV даврида бошланган эди. XVI асрда пиндик отган дарахт XIX асрда мева берди: бойликлари билан оламга машҳур бўлган Ўрта Осиё Россиянинг мустамлакасига айланди. Шунинг учун ҳам бу истилонинг илдизларини анча олисдан излаб топишга, ўрганишга, таҳлил этишга тўғри келади.

-- Яна бир савол. Марказ яратаётган китоб "Ўзбекистоннинг янги тарихи" деб аталади. Агарда гап янги давр тарихи ҳақида кетар экан, унда фақат мустақил Ўзбекистон тарихи эътиборга олиниши керак эмасмиди?

-- Эсингизда бўлса, биз ўқиган тарих китоблари ўзига хос тарзда даврлаштирилган эди. Унда тарихни, асосан, Европа инқилобий ҳаракатларига боғлаш услуби устуворлик қиларди. Бизнинг марказ яратаётган тарих эса шу кунга олиб келган истиқлол учун курашиш тарихини ҳам яратишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Бизни қоронғуликда, тутқинликда сақлаган, эркимиздан, динимиздан, тилимиздан, миллий қадриятларимиздан, қадимий урф-одатларимиздан маҳрум этган замон қачон бошланганини бугунги ўқувчига рўй-рост кўрсатиш учун ҳам бу китобни ана ўша олис замонлардан бошлашга тўғри келди.

-- Маълумки, ҳар бир китобнинг ўзига яраша йўналтирилган манзили бўлади. Яъни, у ё дарслик, ё қўлланма...

-- Саволингизни тушундим. Бу масала марказ аъзолари ўртасида анча баҳсга сабаб бўлди. Тарихни ўрганишнинг икки усули мавжуд: биринчиси Ғарбий-Европа услуби, иккинчиси шарқона услуб. Бу китоб ана шу икки услубнинг қоришмасидан яратилди.

Эътиборли томони шундаки, бу китоб илгари совет даврида ёзилган илмий-оммабоп китобларга ўхшамайди. У илмийликка асосланган ҳолда жуда содда, лўнда, журналистларга хос жозибадор сўзлар билан моҳирона тилда ифодаланган. Шунинг учун китоб етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган кенг халқ оммаси учун ҳам, алоҳида гуруҳлар учун ҳам бирдай тушунарлидир.

-- Янги тарих бўлганидан кейин ўз-ўзидан материалларнинг янгилиги ва фикрларнинг хилма-хиллигига эътибор қаратилганлиги шубҳасиз...

-- Албатта, биринчи навбатда 1991-1996 йилларда яратилган барча илмий манбалар илмий холислик ва танқидий нуқтаи назарда ўрганилиб, ижодий фойдаланилди. Иккинчидан, кўпроқ олдинлари унутилган маҳаллий муаллифларнинг асарларидан кенг фойдаланишга ҳаракат қилинди. Учинчидан, шу кунга қадар архивларда сақланаётган жуда кўп қўлёзмалар истеъфодага киритилди.

Бу борада, айниқса, профессор Р.Шамсутдиновнинг Москва, Ленинграддан олиб келган архив материалларидан фойдаланилди, энг муҳими хориждан олиб келинган манбалар ҳамда бир неча йиллар мобайнида йиғилган маълумотларнинг китобга киритилганини таъкидламоқчиман.

Биринчи китобнинг яна бир муаллифи Поён Равшанов эса маҳаллий муаллифларнинг асарларини чуқур ўрганиб, улардаги муҳим фактларни истеъфодага киритди, китобнинг мазмун жиҳатидан бойишига ўз ҳиссасини қўшди. Бундан ташқари, Президентимиз фармойишида назарда тутилган фикрлар хилма-хиллиги ҳисобга олинди. Президентимизнинг 18 сентябрдаги фармойишида кўрсатилган яна бир муҳим нарса бу китоб айрим кимсаларнинг ёки айрим гуруҳларнинг нуқтаи назари акс этган китоб бўлиб қолмаслиги керак эди. Шунинг учун ҳам "мулоҳаза учун маълумот", "мавзуга доир очерк", "мушоҳада учун маълумот" каби лавҳалар кўп учрайди. Бундан мақсад ёритилган материалларга, тасвирланган воқеага, чиқарилган хулосага ўқувчиларнинг ўзи муносабат билдира олишига эришишдир.

Кўраяпсизки, бу ишга нафақат тарихчилар, балки журналистлар, турли фанлар бўйича тадқиқотлар олиб бораётган олимлар, иқтисодчилар, сиёсатшунослар, файласуфлар ҳам жалб қилинган. Бундан ташқари Республика таълим маркази, Олий педагогика институти, Фанлар академиясининг бир қатор институтлари ва бошқа марказлар билан доимий алоқада бўлиб туради. Бундан фақат битта мақсадни кўзлаганмиз. Асосий мақсад авлод олдидаги бутун масъулиятни ҳис қилган ҳолда она тарихимизни тўғри ва холис ёритишдан иборат. Чунки, бу китоб мустақил Ўзбекистоннинг биринчи китоби бўлади.

Суҳбатдош: Темир ҚУРБОН

"Туркистон"га жавоб берадилар

"НОШУДЛИК"...

"Туркистон"нинг 1997 йил 26 ноябрь сонида чоп этилган "Ношудлик, ёхуд бажарилмаётган қарорлар" сарлавҳали мақолага Самарқанд вилояти ҳокимлигидан қуйидаги мазмунда жавоб олдик:

"Танқидий мақола Гўзалкент туман ҳокимлигида атрофлича муҳокама этилди.

Мақолада кўтарилган муаммолар ҳақиқатан ҳам ўринли эканлигини эътиборга олиб, бугунги кунда "Камолот" жамғармаси туман бўлимига алоҳида хоналар ажратилди ва жамғарма бўлимига ёш, тадбиркор, янгиликка интилувчан ёшлар ишга жалб этилди.

Ёшларни тадбиркорликка жалб этиш, жамғарманинг моддий базасини мустаҳкамлаш мақсадида тумандаги "Қурилиш" жамоа хўжалигидан 50 гектар суғориладиган ер майдони ажратиб берилди.

Жамғарма туман бўлими таъсисчиларидан маблағ тушириш масаласи ҳам қаттиқ назоратга олинди ва улар хўжаликларга 1997 йил пахта ҳосили учун келадиган пул маблағидан ўтказиб берилади.

"Камолот" жамғармаси вилоят бўлими ҳам туманда ёшларни иш билан банд қилиш мақсадида "Инновацион лойиҳалар" дастури асосида кичик цех ташкил этиш бўйича амалий ишларни бошлаб юборди...

Вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари А.ҲАСАНОВ"

Ушбу сарлавҳали танқидий хабаримизга Тошкент шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармаси йўллаган жавоб билан танишинг:

"Йўлимизни ким созлайди" сарлавҳали мақолангиз ободонлаштириш Бош бошқармаси томонидан кўриб чиқилди.

Юқоридаги мақолага асосланиб, шуни маълум қиламизки, 2-ТашГосМИ ва ИБН-Сино массиви оралиғидаги

"ЙЎЛИМИЗНИ КИМ СОЗЛАЙДИ?"
("Туркистон" 1998 йил 5 январь)

кўчанинг қурилиши 1998 йилнинг капитал қурилиш рўйхатига киритилган.

Бошқарувчи ўринбосари Р.А.Арамян".

Жавобни қайта-қайта ўқиб, газетхонни таҳририятта мурожаат этишга мажбур қилган, яъни фуқароларнинг қийналишларига кимлар айбдору, кўча қачон тартибга келтирилиши ҳақидаги саволларга жавоб топа олмадик.

Хатда йўлни таъмирлаш қурилиш рўйхатига киритилгани айтилса-да, у қачон битказилиши ёзилмаган. Бундай жавоб йўллашдан мақсад нима эканлигини тушунмадик.

ИҚТИДОРЛИЛАР — ЮРТ БАХТИ

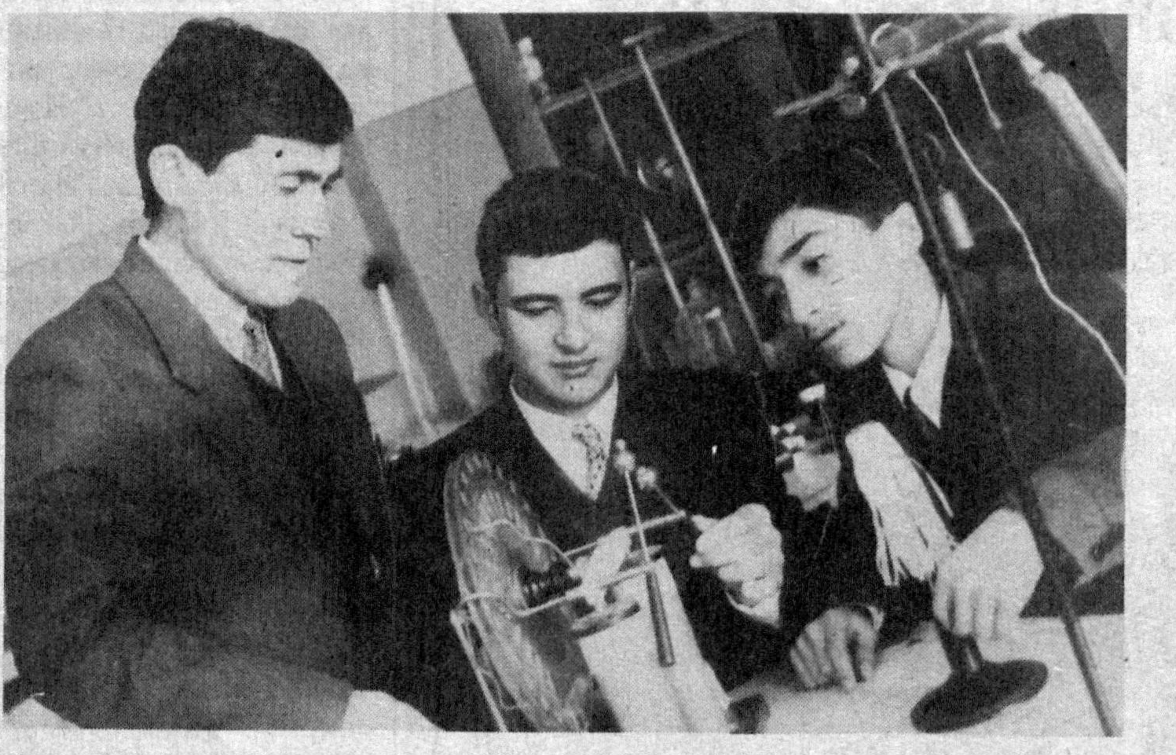

БЎЛАЖАК МУАЛЛИМЛАР ТАЙЁРЛАНАДИ

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти қошида икки йилдан бери махсус лицей фаолият кўрсатиб келади. Бу ерда ўқувчиларга тажрибали педагоглар, ўз соҳасининг билимдон мутахассислари, олимлар таълим берадилар. Мазкур ўқув юртининг директори Равил ИСЯМОВ бу ҳақда шундай дейди:

-- Мустақиллигимиз шарофати билан очилган лицейимиз асосан институтимизга бўлажак талабаларни тайёрлаб беради. Ўтган йили бу соҳада юқори натижаларга эришдик. Ўқувчиларимизнинг 87 фоизи олий ўқув юртларига кириб ўқиш бахтига мушарраф бўлдилар. Педагогик жамоамиз 90 кишидан иборат. Уларнинг 43 нафари профессор, доцентлардир. Машғулотлар махсус қурилмалар билан жиҳозланган синфхоналарда олиб борилади. Ўқувчилар ўзлари қизиққан соҳалар бўйича дарслардан кейин ҳам қўшимча машғулотлар ўтказиш имкониятига эгалар. Биз педагогика институтимиздан ташқари тўқимачилик, юридик, алоқа институтларига ва бошқа олий ўқув юртларига ҳам бўлажак талабаларни тайёрлаб берамиз. Машғулотларимиз олий ўқув юрти дастурлари асосида олиб борилади.

Суратларда: машғулотлар пайти.

Сураткаш А.ГЕРАСИМОВ

ЎЗГА ЭЛЛАРДА НИМА ГАП?

Т О К И О. Япониянинг «Эн-И-Си» электрон корпорацияси ғайриоддий «ултракомпьютер» яратиш устида иш олиб бораётганини маълум қилди. Маълумотларга қараганда, 2001 йилда яратилиши кўзда тутилаётган ушбу компьтер секундига 32 триллион операцияни амалга оширади. Яъни, у айни пайтдаги шахсий компьютерларга қараганда миллион марта, «супер-компьютер»дан эса минг баробар тез ишлайди.

Компания мутахассисларининг фикрича, ушбу компьютер аниқ об-ҳаво маълумотларига эга бўлишда, иқлим ўзгаришлари ва ер силкиниши ҳолларини олдиндан пайқашда ҳам жуда қўл келади.

* * *

С Е У Л. Жанубий Корея пойтахтида ҳарбий вертолёт ҳалокати оқибатида икки нафар экипаж аъзоси ҳалок бўлди. Маълумотларга қараганда, «Комманд» 500-мд русумли ҳарбий вертолёт ҳарбий-ўқув машқларини ўтаётган вақтида номаълум сабабларга кўра тўрт қаватли бино томига қулаб тушган.

Маълум бўлишича, бу бино шахсий кутубхона, бўлиб, ҳалокат вақтида унинг ичида ҳеч ким бўлмаган. Ҳодиса сабаблари аниқланмоқда.

* * *

Т Ю М Е Н. Тюмен экологлари Сибирнинг Ишим, Тобол, Иртиш ҳамда Об дарёлари суви ичиш учун яроқсиз эканлиги ҳақидаги хабарни тарқатди. Текширишлардан маълум бўлишича, мазкур дарёлардаги сув таркибида нефть маҳсулотлари миқдори нормадагига қараганда бир неча баробар юқори экан.

Мутахассисларнинг гапига қараганда, Тюмен минтақасида бу ўта долзарб муаммо ҳали-ҳануз ҳал қилинмай келади. Агар ҳукумат бу масалада шошилинч чоралар кўрмас экан, бу экологик бўҳрон тез орада ўзининг салбий оқибатларини кўрсатиши тайин.

ДУНЁ КАФТИМИЗДА

«Энг кўп ихлос қўйган кишингиз ким?» деган саволга **БРАЗИЛИЯ**нинг Порту-алегри шаҳридаги ҳарбий ўқув юрти талабалари берган жавобдан мамлакат жамоатчилиги сал бўлмаса карахт бўлиб қолаёзди. Талабаларнинг 10 фоизга яқини ўзларининг «даҳоси» сифатида Адольф Гитлерни тан олган. Фашистлар сардоридан кейинги ўринларни Исо Масиҳ ва Жанна Д'Арк эгаллаган.

Бундан хабар топган Бразилия Президенти Энрики Кардозу қаттиқ ташвишга тушди. Бу хабар маориф вазирлигида ҳам катта баҳсларга сабаб бўлди. Тарих ўқитувчилари иккинчи жаҳон уруши сабоқларини талабалар онгига тўғри ва яхши қўя олмаганликда айбланмоқда.

* * *

ГФРнинг ҳарбий-денгиз авиациясига қарашли «Торнадо» русумли жанговар самолёти Шимолий денгизда дом-дараксиз йўқолди.

Самолётда икки нафар учувчи бўлган. ГФР Мудофаа вазирлиги вакилининг маълум қилишича, самолёт парвоз вақтида тўсатдан радар экранларидан йўқолган. Ҳарбийлар унинг денгизга қулаб тушганини гумон қилмоқда. Самолёт қулаб тушиши мумкин бўлган жойга бир неча кема ва самолёт жўнатилди.

* * *

ГРУЗИЯ ҳадемай мамлакат денгиз сарҳадларини ўз кучи билан қўриқлашни бошлайди, деб баёнот берди Грузия давлат чегараларини қўриқлаш департаменти раиси, генерал-майор В.Чхеидзе.

Маълумки, бунинг учун Грузия июль ойигача ҳарбий сув-транспорт воситалари ва яхши тайёрланган шахсий таркибга эга бўлиши керак. В.Чхеидзенинг таъкидлашича, Грузия ўз чегара қўшинларини тузишда донор мамлакатлар кўмагига умид боғламоқда.

* * *

ИОРДАН дарёсининг ғарбий қирғоғида кузатувчилар таркибида фаолият кўрсатаётган америкалик фуқароларга яҳудий жангарилари таҳдид қилишди. Улар АҚШ фуқароларини араб террорчиларига кўмак берганликда айблаётир. Маълум бўлишича, кузатувчиларга таҳдид қилганлар Исроилнинг ўта миллатчи ҳисобланган «Ках» ташкилоти аъзолари экан. «Ках» аъзолари 1994 йили «Ал-Иброҳим» масжидида қонли жиноят содир этгани учун ушбу ташкилотнинг фаолияти таъқиқлаб қўйилган эди.

ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

Г Е Р М А Н И Я. «Фолксваген» автомобиль ишлаб чиқариш концерни ўз тасарруфида бўлган заводда ишлаб чиқариладиган «Ауди» русумли автомобилнинг янги авлодини яратишни кўзда тутган лойиҳага 300 миллиондан кўпроқ немис маркаси миқдорида маблағ сарфлашга қарор қилди. Чунки, «Ауди»га бўлган эҳтиёж Европада йилдан-йилга ошиб бораётир.

Режага кўра, 1999 йилдан бошлаб «Ауди»нинг янги авлоди завод конвейеридан чиқа бошлайди. Дастлаб йилига 50 мингта автомобиль ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда.

* * *

И С П А Н И Я. Маълумотларга қараганда, айни пайтда Испанияда енгил автомобилларининг сони 16 миллиондан ошиб кетган. Бу эса нафақат Европада, балки бутун дунё мамлакатлари ичида ҳам салмоқли кўрсаткичдир.

Испания чет мамлакатларга автомобиль экспорт қилиш бўйича ҳам Европа давлатлари орасида етакчилардан бири саналади. Айниқса, кейинги пайтларда ушбу мамлакатда ишлаб чиқарилган автомобильлар Лотин Америкаси, Осиё, Африка ва Европа давлатларига мунтазам етказиб берилмоқда. 1991 йилда бир миллиондан ортиқ автомобиль экспорт қилинган бўлса, 1996 йилга келиб бу рақам икки бараварга ошган. Бошқача айтганда, мамлакатда ишлаб чиқарилаётган автомобилларнинг 75 фоизи хорижга экспорт қилинган.

* * *

НЬЮ-ЙОРК. АҚШнинг «Женерал моторс» компанияси Европа учун махсус лойиҳа ишлаб чиқди. Яъни, бу компания йилига 460 мингта автомобиль двигатели ишлаб чиқаришга мўлжалланган лойиҳасини амалга оширмоқчи. Унинг умумий қиймати 500 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

«Женерал моторс» бу лойиҳани ҳаётга тадбиқ этиш учун Чехия, Венгрия, Польша ва Швеция каби давлатлар орасидан бирини ўзига стратегик ҳамкор қилиб танлаши керак. Мутахассисларнинг фикрича, бу лойиҳа Европанинг қайси давлатида амалга ошса, ўша мамлакатнинг иқтисодий жиҳатдан жаҳон ҳамжамиятида тутган ўрни анча мустаҳкамланади.

ЎзА

"ТУРКИСТОН"
ИШОНЧ ҚЎНҒИРОҚЛАРИ
ХАР КУНИ 9.00 ДАН
19.00 ГАЧА
133—79—69

ҲУҚУҚЛАРИНГИЗДАН ХАБАРДОРМИСИЗ?

ТАҲРИРИЯТИМИЗНИНГ "ИШОНЧ ҚЎНҒИРОҚЛАРИ" ҚИЗҒИН ФАОЛИЯТ ПАЛЛАСИДА. АКСАРИЯТ ЁШЛАРИМИЗ ЎЗ ҲУҚУҚЛАРИ, БЕЛГИЛАНГАН ИМТИЁЗЛАР ХУСУСИДА САВОЛ БЕРИШГАН. УЛАРГА "ТУРКИСТОН"НИНГ ЁШЛАР ҲУҚУҚИ МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА ШАРҲЛОВЧИ, ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИНИНГ ЮРИДИК БЎЛИМ МУДИРИ, МЕҲНАТ ҲУҚУҚЛАРИ БОШ ИНСПЕКТОРИ ҲАМИДУЛЛА ПРИМҚУЛОВ ЖАВОБ БЕРАДИ.

"КЕЛИНИМ 1-ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ТИББИЁТ ИНСТИТУТИДА ЎҚИЙДИ. ЯҚИНДА БОЛАЛИ БЎЛДИ. МАШҒУЛОТЛАРДАН ҚОЛИБ КЕТМАЙ ДЕБ ЎҚИШГА ҚАТНАЯПТИ. ЧАҚАЛОҚҚА ЎЗИМ ҚАРАБ ТУРИШИМГА ТЎҒРИ КЕЛЯПТИ. МЕНГА ИМТИЁЗ БОРМИ?"

Назира ИКРОМОВА, Тошкент шаҳридан.

-- Талаба ва ишловчи оналарнинг болаларига қараб турган шахсларнинг имтиёзлари бор. Меҳнат Кодекси XIV бобининг 1-моддаси "Аёлларга ва оилавий вазифаларни бажариш билан машғул шахсларга бериладиган қўшимча кафолатлар" деб номланади. Шундан кўриниб турибдики, болани парваришлаш билан боғлиқ (оналик вазифасини ўтаётган) шахслар ҳам бола билан боғлиқ имтиёз ва кафолатлардан фойдаланадилар. Жумладан, она ўқиётган бўлсаю, оилада келишилган ҳолда болага унинг бувиси, отаси ё бошқа ишловчи шахс қараб туришни ўз зиммасига олса, бу шахс иш жойидан оналар учун белгиланган қўшимча таътилларни, яъни бола 2 ёшга тўлгунга қадар қисман ҳақ тўланадиган ва бола 3 ёшга тўлгунга қадар ҳақ тўланмайдиган таътилларни олиш ҳуқуқига эга. Бунинг учун қаровчи шахс иш берувчига ариза ва унга қўшиб бола туғилганлиги ҳақида гувоҳнома ҳамда онанинг ўқиш жойидан у бундай таътилдан фойдаланмаётгани ҳақида маълумотномани кўрсатиши етарлидир. Бошқа бир мисолни кўрайлик: Меҳнат Кодексининг 229-моддасига кўра ҳомиладор аёлларнинг 14 ёшга тўлмаган боласи (16 ёшга тўлмаган ногирон боласи) бўлса, аёлнинг, шу жумладан ҳомийлигида шундай боласи бор аёлнинг ёки оиланинг бетоб аъзосини парвариш қилиш билан банд бўлган шахснинг илтимосига кўра иш берувчи тиббий хулосага мувофиқ уларга тўлиқсиз иш куни ё тўлиқсиз иш ҳафтаси белгилашга мажбурдир.

"ЎҚИШГА КИРОЛМАДИМ. ҲОЗИРЧА ИШСИЗМАН. МЕҲНАТ БИРЖАСИГА МУРОЖААТ ҚИЛИШ ЙЎЛ-ЙЎРИҚЛАРИ ТЎҒРИСИДА МАЪЛУМОТ БЕРСАНГИЗ"?

Адҳамжон СОБИРОВ, Чирчиқ шаҳри.

-- Меҳнат биржасига мурожаат қилиш тартиби ҳали ишга кирмаганлар учун ҳам, қисқартириш ёки корхонанинг тугатилиши муносабати билан ишини йўқотган шахслар учун ҳам бир хил. Фақат ишини йўқотган шахслар 10 кун муддат ичида меҳнат биржасига мурожаат қилишлари керак. Бу уларнинг 3 ой учун ўртача иш ҳақини олишларини таъминлайди.

Биринчи марта ишга жойлашаётганлар билан ишини йўқотганлар, меҳнат интизомини бузганлар, узоқ ишламай юриб мурожаат қилганлар учун тайинланадиган ишсизлик нафақасининг миқдорида фарқ бор.

Биринчи марта мурожаат қилганлар касбий қайта тайёрловга юборилса, уларга республикадаги энг кам иш ҳақининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорида стипендия тайинланади. Лекин унинг миқдори шу тоифадаги ишчилар учун белгиланган ишсизлик нафақасининг миқдоридан кам ва айни вақтда республикада ўрнатилган энг кам иш ҳақидан кўп бўлмаслиги керак.

Биринчи марта иш қидираётганларнинг олдин ишлаганларга нисбатан ишсизлик нафақасини олиш муддатида ҳам фарқ бор. Айтайлик, олдин ишлаган ишчилар учун бундай нафақа бериш муддати 26 календарь иш кунигача бўлса, биз сўз юритаётган тоифадагилар 13 календарь иш кунигача бўлиши мумкин. Нафақанинг миқдорига келсак, аввал ишлаб, ишини йўқотганлар учун аввалги ўртача иш ҳақларига фоиз сифатида белгиланса, биринчи марта иш қидираётганларга эса энг кам иш ҳақига нисбатан фоиз даражасида белгиланади.

Биринчи марта иш қидираётганларга "Аҳолининг бандлиги тўғрисида"ги қонуннинг 33-моддасига биноан ўрнатилган энг кам иш ҳақининг 75 фоиздан кам бўлмаган миқдорида белгиланади.

"ЯҚИНДА ИШГА КИРГАНДИМ. КАСБИМ МУҲАНДИСЛИК. ЛЕКИН РАҲБАРИМИЗ МАЛАКАНГ ЕТМАЯПТИ, ДЕБ ИШЧИ БЎЛИШНИ ЁКИ ИШДАН БЎШАШНИ ТАКЛИФ ҚИЛЯПТИ. СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?"

Камолиддин ҲАЙДАРОВ, Бухоро.

-- Ҳозир ҳамма талабалар ҳам тақсимлаш бўйича ишга жойлашаётгани йўқ. Кўп ҳолларда улар эркин ишга жойлашишяпти. Саволга жавоб бериш учун келинг, ҳар иккала ҳолни кўриб чиқайлик. Биринчи ҳолда, яъни йўлланма билан ишга келганларга, уларни бошқа ишга ўтказиш ҳамда лавозимини пастлатиш йўлланмада кўрсатилган даврларда қатъиян ман қилинади. Иккинчи ҳолда, мустақил ишга жойлашган ёшларнинг малакасини аниқлаш учун аттестациядан ўтказиш керак. Лекин аттестациядан ўтказиш учун умумий қоидаларга кўра ходим эгаллаб турган лавозими ёки бажараётган ишда камида бир йил ишлаган бўлиши лозим. Бошқа ишга ўтказиш масаласига келсак, бу масала ҳар қандай ҳолатда ҳам **фақат ходимнинг розилиги билангина ҳал қилиниши мумкин.**

"1997 ЙИЛ ИЮЛДАГИ ОШИРИЛГАН ИШ ҲАҚИГА МУВОФИҚ БОЛАЛАР УЧУН ОЛИНАДИГАН НАФАҚА ҚАНЧА МИҚДОРДА БЕЛГИЛАНГАН. ТЎРТИНЧИ ФАРЗАНДИМ ДУНЁГА КЕЛДИ. УНГА ҚАНЧА НАФАҚА ОЛАМАН?"

Шаҳодат ҲОЖИЕВА, Қарши шаҳри.

-- Нафақа ота-оналардан бирининг шахсий аризаси асосида тайинланади ва тўланади. Ушбу муддат тугагач, аризачи янги муддатга нафақа тўлашни давом эттириш тўғрисида ариза билан мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Нафақа ҳар ойда тўланади. Оилага нафақа:

--бир болали оилалар учун -- энг кам ойлик иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида;

--икки болали оилалар учун -- 100 фоизи миқдорида;

-- уч болали оилалар учун -- энг кам иш ҳақининг 140 фоизи миқдорида;

--тўрт ва ундан кўп болали оилалар учун

-- 175 фоизи миқдорида белгиланади.

Нафақа ушбу нафақани олишга муҳтож бўлган, боламикка ва ҳомийликка (васийликка) олинган 16 ёшгача болалари бўлган оилаларга тайинланади ва тўланади. Қуйидагилар нафақалар олишда имтиёзли ҳуқуққа эгадирлар:

--ногирон чақалоқли (болали) оилалар;

--ота-онаси бўлмаган болалар тарбияси билан қариндошлари шуғулланаётган оилалар;

--болаларнинг ота-онасидан бири ёки иккаласи ҳам ногирон бўлган оилалар;

--ота-онадан бири ёки иккаласи ҳам ишсиз бўлган, меҳнат биржасида иш қидирувчи сифатида ҳисобда турган оилалар.

Назокат УСМОНОВА тайёрлади

ЁРДАМ БЕРИНГ

Бахтсиз тасодиф туфайли битта оёғимдан ажралдим. Аммо ҳали ҳаётдан умидларим кўп. Протез оёқ қўйдирмоқчиман.

Қаерга, қандай тартибда мурожаат этишим керак.

САРВАР,
Қўшкўпир тумани

Ижтимоий таъминот вазирлигига қарашли "Ортопедия" очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти директори Турсунмурод Эшиев ушбу мурожаатга қуйидагича жавоб берди:

Ногиронларни ижтимоий ҳимоялаш мақсадида ташкил этилган жамиятимизда 600 га яқин таянч ҳаракат воситалари, ортопедик пойабзаллар, протезлар, бандажлар мавжуд. Ногиронлар аравачасини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Бизга мурожаат қилган беморлар тиббий кўрикдан ўтказилади. Улар учун керакли ортопед маҳсулот тури белгиланади. Ярим тайёр маҳсулот кийдириб кўрилади. Кейин буюртма қабул қилинади.

Бахтсиз тасодифлар туфайли ногирон бўлиб қолганлар ҳечам тушкунликка тушишмасин. Чунки "Ортопедия" улар учун доим хизматда.

ХОНБИБИ тайёрлади

ДУШАНБА, 26

1

5.05 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 1-қисм.
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.30 «Ҳафтанома».
*
8.30 «Той бола». Фильм-концерт.
8.50 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
9.15 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 4-фасл. 27-қисм.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Кино янгиликлари».
10.20 «Ўзбек киноси ижодкорлари».
10.40 «Тошда ҳам дарахт ўсади». Бадиий фильм. 1-серия.
11.45 «Спорт, спорт, спорт».
12.05 «Телевидение ва томошабин».
12.35 Ўзбекистон телерадиокомпанияси камер оркестрининг концерти.
13.05—14.00 Тўлқин. «Қайнар хумча». Й. Охунбобоев номидаги Республика Ёш томошабинлар театрининг спектакли.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Фаррух ва Зумрад». Мультфильм.
18.25 Болалар учун. «Гулғунчалар».
18.45 «Фан фидойиси».
19.05 «Олам ва одам».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.10 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Сиёсат оламида».
21.25 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-фасл. 28-қисм.
22.15 «Саодатхоним куйлаганда».
22.45 М. Зошченко. «Бехосият кун». Теленовелла.
23.20 «Ахборот».
23.45—23.50 Ватан тимсоллари.

2

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи» (рус тилида).
18.15 «Ёрилтош». Мультфильм.
18.35 «100 йиллик саргузаштлар давомида». Телесериал.
19.00 Мусиқий фильм.
19.15 «Бурч ва масъулият».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Туризм ҳақида».
20.20 Дилором наволар.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Санта-Барбара». Телесериал.
21.50 «Камолот». Ёшлар учун кўрсатув.
22.10 «Бешинчи ўлчов».
22.30 «Дилдаги гаплар».
23.05 «Даракчи» (рус тилида).
23.15 Оҳанглар ва Эълонлар.
23.35 «Ёш Индиана Джонс хроникаси». Телесериал.
00.25—00.30 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.15 Янгиликлар.
*
21.35 «Кругозор». Тележурнал.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00—22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Чотқол тизмалари». Манзарали фильм.
22.45 «Рақс ўқитувчиси». Бадиий фильм. 1-серия.
23.45—00.05 «Ахборот» (рус тилида).

4

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мульттомоша».
19.00, 21.30 Эълонлар.
19.05 «Оқибат». Телесериал.
19.45 «»Ҳамкорлик».
20.05 «Мусиқали танаффус».
20.10 «Жаҳон».
20.30 «Намастэ». Ҳиндистон Республикаси кунига.
20.50 «Бу бўстон аро...».
21.10 «Қўшиқ умри пойиндор».
21.35 Кинематограф. «Ҳамроз». 1-серия.
22.50 «Спорт-тайм».
23.20—23.30 «Хайрли тун!».

СЕШАНБА, 27

1

5.05 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 2-қисм.
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.40 Биржа ва банк хабарлари.
8.55 «Сарви хиромоним менинг». Мусиқий дастур.
9.15 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 4-фасл. 28-қисм.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Талаб ва таклиф».
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Табиийт.
11.00 Инглиз тили.
11.30 «Рақс, рақс, рақс».
11.50 «Соғлом авлод учун».
12.10 «Олам ва одам».
12.30 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
12.45—14.00 «Тошда ҳам дарахт ўсади». Бадиий фильм. 2-серия.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Кичкинтоймиз — гижингтоймиз».
18.30 «Менда фикр бор». Тадбиркорлар телевизион клуби.
18.50 «Исмлар тарихи».
19.05 «Ҳунарманд». Тележурнал.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Биламиз-у ...аммо».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Шаҳар бедарвоза эмас».
21.20 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-фасл. 29-қисм.
22.05 «Соғиндингми». Қиличбек Тожиев.
22.25 «Ўзлигинг намоён қил». Телетанлов. Экранда — Қорақалпоғистон.
23.10 «Мулк ва муносабат».
23.30 «Ахборот».
23.55—24.00 Ватан тимсоллари.

2

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Джонни Квест саргузаштлари». Мультфильм.
18.35 «Еввойи ҳайвонот олами».
19.05 «Онагинам».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Сеҳрли ўлка ҳақида ҳикоя». Британия.
20.15 Мусиқий йўлка.
20.30 «Ахборот».
21.00 Сўз хусусида сўз.
21.10 «Болливудга нигоҳ».
21.30 «Спорт қитъаси».
22.00 «Даракчи».
22.10 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.30 Кинонигоҳ. «Бешинчи элемент». Фантастик бадиий фильм.
00.20—00.25 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.15 Янгиликлар.
*
21.35 Эълонлар.
21.40 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
Россия давлат телевидениеси. 22.00—22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Замонавий дизайн».
22.55 «Рақс ўқитувчиси». Бадиий фильм. 2-серия.
23.55—00.15 «Ахборот» (рус тилида).

4

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 Кўрсатувлар тартиби.
18.50 «Мульттомоша».
19.05, 21.45 Эълонлар.
19.10 «Санта-Барбара». Телесериал.
19.55 «Сен ҳақингда ва сен учун».
20.10 Мусиқий дақиқалар.
20.15 «Солиқ ҳақида сабоқлар».
20.30 «Уйингоҳ».
20.50 Мусиқий дақиқалар.
20.55 «Дорихона эшитади».
21.25 «Телефакт».
21.35 «Хит-коллекция».
21.55 «Қувноқ кино».
23.25 «Дурдаршан».
23.55—00.05 «Хайрли тун!».

ЧОРШАНБА, 28

1

5.10 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 3-қисм.
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.
8.00—8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Гулла, яшна Тошкентим», «Қоядаги расмлар». Премьера.
8.55 «Наво таралсин». Мусиқий дастур.
9.20 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 4-фасл. 29-қисм.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Инсон ва замин». Тележурнал.
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 Умумий биология.
11.00 Алифбо сабоқлари.
11.30 «Спорт масканларида».
11.50 «Наташа учун эртак». Мультфильм.
12.00 «Ўзлигинг намоён қил». Телетанлов. Экранда — Қорақалпоғистон.
12.45—14.00 «Қизил қор ёққанда». Бадиий фильм.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Бировнинг молига кўз олайтирсанг...». Мультфильм.
18.20 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур».
18.25 «Солиқ ва назорат».
18.45 Шарқ тароналари.
19.15 «Она булақолгин менга, табиат».
19.25, 19.50, 20.25, 22.30 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Олтин қанотли парвозлар». Ўзбекистон Ҳаво йўллари миллий авиакомпанияси ташкил топган кунга.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
21.20 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-фасл. 30-қисм.
«Сомон йўли». Маърифий кўрсатувлар мажмуаси:
22.35 «Учрашув».
Рўзгор.
«ББК».
23.20 «Ахборот».
«Сомон йўли». Маърифий кўрсатувлар мажмуаси:
23.45 Дунё.
Зиёрат.
00.15—00.20 Ватан тимсоллари.

2

18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи» (рус тилида).
18.15 Жаҳон халқлари эртаклари.
18.35 «XX аср жиноятлари». Телесериал.
19.05 «Толеънома».
19.20 «Жозиба».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Уммонга туташ диёр». 2-кўрсатув.
20.10 «Кўзгу».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Худуд».
21.30 Мусиқа теграсида.
21.50 «Санта-Барбара». Телесериал.
22.35 «Даракчи» (рус тилида).
22.45 Оҳанглар ва Эълонлар.
22.55 «Кинонигоҳ».
00.30—00.35 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.15 Янгиликлар.
*
21.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Ажабтовур пицца». Комедия.
00.15—00.35 «Ахборот» (рус тилида).

4

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 Кўрсатувлар тартиби.
18.50 «Мульттомоша».
19.05, 21.15 Эълонлар.
19.10 «Оқибат». Телесериал.
19.55 Мусиқий дақиқалар.
20.00 «Спорт-лотто».
20.10 «Автосалтанат».
20.20 «Оҳанглар оғушида».
20.35 «Мезон».
20.55 «Нафосат гулшани».
21.20 Кинематограф. «Ҳамроз». 2-серия.
22.35 «Узоқ-яқиндан чорловчи йўллар».
23.35— 23.45 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 29

1

5.05 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 4-қисм.
6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.40 «Ўзбектелефильм» намойиш этади. «Маънавият хазинаси».

8.50 Муборак Рамазон туҳфаси. «Муҳаммадун Расулуллоҳ». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 4-фасл. 30-қисм.
10.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.
10.05 «Қишлоқ стадионларида». Спорт дастури.
Ўқув кўрсатувлари:
10.30 «Давлат ва ҳуқуқ асослари».
11.00 Янги алифбони ўрганамиз.
11.30 Болалар учун. «Орзу».
11.50 «Иқтисодиёт чорраҳаларида».
12.10 «Мунаввар кун». Мусиқий дастур.
12.35 «Ажаб саодат эрур». Бадиий-публицистик кўрсатув.
13.05 — 14.00 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Шоирлар — болаларга.
18.40 «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
19.05 «Санъаткор саодати». Равшан Солиҳов.
19.25, 20.25, 20.55, 22.10 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Юзма-юз».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Қонун ва биз».
21.35 «Мухлис ёхуд қўшиқ изидан».
22.15 «Оила». Тележурнал.
22.50 «Хотинлар гапидан чиққан ҳангома». Ҳамза номидаги Ўзбек Давлат академик драма театрининг спектакли.
00.20 «Ахборот».
00.45 — 00.50 Ватан тимсоллари.

2

9.00 «Мультипанорама».
9.20 «Сувости дунёсига саёҳат».
9.40 «Синфдош».
10.00 «Бари ҳазил».
10.10 «Олис ва яқин Ҳиндистон».
10.35 «Жараён».
10.50 «Изҳор».
11.15 «Даллас». Телесериал.
12.05 Миллионлар уйини.
12.25 Видео — «О».
* * *
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Эркатой». Болалар учун дастур.
18.35 Дилнавоз садолар.
18.50 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
19.15 Оҳанглар ва Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.55 Бир жуфт қўшиқ.
20.05 «Сир».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иймон».
21.30 «Даракчи».
21.40 Оҳанглар ва Эълонлар.
21.55 «Гап йўқ».
22.55 «Кино жавонидан».
00.25 — 00.30 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.15 Янгиликлар.
*
21.35 «Кашф этилмаган сирлар олами». Телекўрса-тув.
*
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Ота боладек». Бадиий фильм (АҚШ).
23.50—00.10 «Ахборот» (рус тилида).

4

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мульттомоша».
19.00, 21.25 Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телесериал.
19.45 «02» тўлқинида.
20.05 «Ракурс».
20.35 «Голландияга саёҳат». 1-қисм.
20.55 «Каталог».
21.05 «Мусиқий Олимп».
21.30 Киносалон.
23.05 «Интерспорт».
23.20 «Дурдаршан».
23.50—24.00 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 30

1

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Дилрабо тароналар.
8.45 «Алпомиш авлодлари». Спорт дастури.
9.05 «Юзма-юз».
9.25 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 5-қисм.
10.40 «Камолот йўли».
11.00 Болалар учун. «Доно бобо даврасида».
11.20 «Нуроний». Тележурнал.
11.40 «Халқ ижодиёти».
12.10 «Маънавият масканлари». Бадиий-публицистик кўрсатув.
12.30 «Суюнчи». Бадиий фильм.
13.05 — 14.05 «Сайқал». Видеоканал.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Чамандаги гулларимиз».
18.20 «Шеър ва шуур».
18.30 «Ёшлик» студияси. «Нима учун».
19.00 «Етти иқлим садоси». Халқаро шарҳ.
19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.50 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Дунё адабиёти».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.00 «Иқтисод алифбоси».
21.30 «Буюк келажак сари».
21.50 «Оталар чойхонаси». Мусиқий дастур.
22.55 «Ватанни севмоқ иймондандур». Публицистик кўрсатув.
23.20 «Ахборот».
«Мунаввар дунё». Дам олиш дастури.
23.45 «Олам».
00.05 «Ғайрат». Бадиий фильм.
01.30 — 01.35 Ватан тимсоллари.

2

9.00 «Эркатой». Болалар учун дастур.
9.20 Дилнавоз садолар.
9.35 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.
10.00 «Бир жуфт қўшиқ».
10.10 «Сир».
10.30 «Иймон».
11.00 «Гап йўқ».
12.00 «Кино жавонидан».
* * *
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Бугуннинг боласи».
18.35 «XX асрнинг улуғ жумбоқлари». Телесериал.
19.05 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Тақдим».
20.10 «Дубль».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Мусиқа ва рақс».
21.15 «Санта-Барбара». Телесериал.
22.00 «Ёнмаган ёзувлар».
22.25 «Эзгулик наволари».
22.35 «Яхши дам олинг».
22.45 «Бокс, бокс, бокс».
23.05 «Даракчи».
23.15 Оҳанглар ва Эълонлар.
23.25 «Кинонигоҳ».
00.50 — 00.55 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.15 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
21.35 «Мусиқа ҳамма учун». Мусиқий дастур.
Россия давлат телевидениеси. 22.00 — 22.30
*
22.30 Эълонлар.
22.35 «Ошкора қотиллик қиссаси». Бадиий фильм (Италия — Франция).
24.00—00.20 «Ахборот» (рус тилида).

4

17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мульттомоша».
19.00, 20.50 Эълонлар.
19.05 «Оқибат». Телесериал.
19.45 «Наволарда аён этсам».
20.05 «Маънавият ва Ислом».
20.20 Араб эстрадаси.
20.55 Кинематограф. «Келинлар кўзғолони».
22.15 «Йиллар ортидаги йўллар».
22.35 «Бу ажиб дунё».
22.50—23.00 «Мунаввар тонг истаб...».

ШАНБА, 31

1

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 Республика газеталарининг шарҳи.
8.40 «Мусиқа бўстони». Телеальманах.
9.00 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 6-қисм.
10.15 «Шоҳруҳ клуби».
«Ёшлик» студияси намойиш этади:
10.35 «Йигит омон бўлса».
10.55 «Идрок».
*
11.15 «Яшил чироқ». Телевизион кўрик.
11.45 А. Орипов, М. Бафоев. «Ҳажнома». Оратория.
12.30 «Туркий қавмлар». Қатағон.
12.45 «Оталар чойхонаси». Мусиқий дастур.
13.45 — 14.45 «Маънавият». Видеоканал.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Мультолам».
18.25 «Қўшиғим, жон қўшиғим».
19.00 «Мувозанат». Ахборот-таҳлилий кўрсатув.
19.25, 20.25, 20.55, 22.15 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Оқшом эртаклари.
20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
20.15 «Жаҳон спорти».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ўзбекистоннинг янги тарихи».
21.25 «Барҳаёт наволар». Мусиқий дастур.
22.20 Телевизион миниатюралар театри. «Жангала тўй».
«Тунги ёғду». Дам олиш дастури.
22.50 Куй ва тасвир.
23.10 «Имкон чўққилари».
23.20 — 00.50 «Кулги қироли». Бадиий фильм.

2

9.00 «Бугуннинг боласи».
9.20 «XX асрнинг улуғ жумбоқлари». Телесериал.
9.50 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
10.10 «Тақдим».
10.25 «Дубль».
10.40 «Мусиқа ва рақс».
10.55 «Экранда мелодрама».
12.55 «Ёнмаган ёзувлар».
13.20 «Эзгулик наволари».
13.30 «Яхши дам олинг».
13.40 «Бокс, бокс, бокс».
14.00 «Кинонигоҳ».
* * *
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Боланинг тили».
18.30 «Сувости дунёсига саёҳат».
19.00 «Қонун ҳимоясида».
19.10 «Таянч».
19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.55 «Бизнес-академия».
20.10 «Жозиба».
20.30 «Ахборот».
21.00 «Ханда дўкони».
21.20 «Даллас». Телесериал.
22.10 «Даракчи».
22.20 «Хонадонингизга осойишталик тилаймиз».
22.50 «Интер-футбол».
23.10 Оҳанглар ва Эълонлар.
23.20 «Киноклассика».
00.50 — 00.55 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.45 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
21.30 Эълонлар.
21.35 «Ширин орзулар». Бадиий фильм.
23.25—23.45 «Тоғ кўлларининг сири». Телефильм.

4

10.00 «Учувчи шифокорлар». Телесериал.
10.45 «Рақслар қанотида».
11.10 Эълонлар.
11.15 «Ассалом, Франция!».
11.40 «Шанба эртаги».
13.15—13.45 «Кросс-Роудс» кафесига хуш келибсиз». («Америкага бир назар» кўрсатувига илова: инглиз тили — ҳамма учун).
* * *
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мульттомоша».
19.00, 22.45 Эълонлар.
19.05 «Санта-Барбара». Телесериал.
19.50 «Шанба оқшомида».
20.00 «Далил ва шарҳ».
20.15 «Авторейд».
20.25 «Спектаклдан сўнг».
20.45 «Биргаликда куйлайлик».
21.30 5 дақиқа ўзим учун.
21.35 «Тақдирлар».
21.55 «Чинсэн».
22.25 «Хит-коллекция».
22.45 «Бу ажиб дунё».
23.00 «Спорт-марказ».
23.45—23.55 «Хайрли тун!».

ЯКШАНБА, 1

1

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури.
8.00 — 8.25 «Ахборот».
*
8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 П. Қодиров. «Бобур». Видеофильм. 7-қисм.
12.10 «Зийнат».
12.30 «Қўшиғимиз сизга армуғон». Мусиқий дастур.
12.50 Телевизион миниатюралар театри. «Жангала тўй».
13.20 «Уйла! Изла! Топ!». Телебеллашув.
14.00 Олтин мерос. «Тоҳир ва Зуҳра». Бадиий фильм.
15.35 — 16.20 Болалигим — пошшолигим». Видеоканал.
* * *
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Омад юлдузи». Тележурнал.
18.30 «Қизиқчи билан учрашув». Ҳожибой Тожибоев.
19.00 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Ўзбекистон ёш бастакорлари». А. Асқаров.
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 А. Қодирий. «Меҳробдан чаён». Кўп қисмли видеофильм премьераси. 1-қисм.
22.05 «Якшанба оқшомида». Дам олиш дастури.
22.35 «Спорт, спорт, спорт».
«Аср мўъжизаси» кинодастури.
22.55 Кино янгиликлари.
23.10 Телевикторина.
23.20 «Бу ҳам кино». Сериал.
00.30 — 00.35 Ватан тимсоллари.

2

9.00 «Боланинг тили».
9.15 «Сувости дунёсига саёҳат».
9.45 «Қонун ҳимоясида».
9.55 «Таянч».
10.10 «Бизнес-академия».
10.25 «Жозиба».
10.40 «Ханда дўкони».
11.00 «Даллас». Телесериал.
11.50 «Хонадонингизга осойишталик тилаймиз».
12.20 «Интер-футбол».
12.40 «Киноклассика».
* * *
18.00 Кўрсатувлар дастури.
18.05 «Даракчи».
18.15 «Болалар дунёси».
18.30 «Сувости дунёсига саёҳат».
18.50 «Турфа олам».
19.15 «Нафосат».
19.25, 19.55, 20.25, 21.00 — Эълонлар.
19.30 «Панорама» (рус тилида).
20.00 «Кенгга — кенг дунё».
20.15 «Жаҳон халқлари эстрадаси».
20.30 «Ҳафтанома».
21.05 «Қалб тароналари».
21.30 «Даллас». Телесериал.
22.20 «Даракчи».
22.30 «Миллионлар уйини».
22.50 «Келгуси ҳафтада».
23.10 Видео—«О».
00.45 — 00.50 «Тунингиз хайрли бўлсин!».

3

18.15 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
*
23.45 Эълонлар.
23.50—00.15 «Панорама» (рус тилида).

4

9.00 «Хайрли тонг!».
9.30 «Парле ву франсэ?».
9.55 «Якшанба эртаги».
11.35 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).
11.45 Эълонлар.
11.50 Киносалон. «Тезлик-2».
13.30 «Ракурс».
14.00 «Жонли сайёра».
14.20 «Довюрак». Бадиий фильм.
16.35 «Бугунги кун мавзуси».
16.50 — 17.10 «Сенинг вақтинг».
*
17.10 — 18.45 Туркия телевидениеси.
*
18.45 «Мульттомоша».
19.00, 22.05 Эълонлар.
19.05 «Кобра». Телесериал.
19.50 «Менинг кучам».
20.05 Клип-антракт.
20.15 «Хайрли оқшом».
20.45 Клип-антракт.
20.55 «Иштирок этувчилар».
21.15 Жаҳон кино янгиликлари.
21.45 «Мусиқий Олимп».
22.10 Киносалон. «Фирма».
23.55—00.05 «Хайрли тун!».

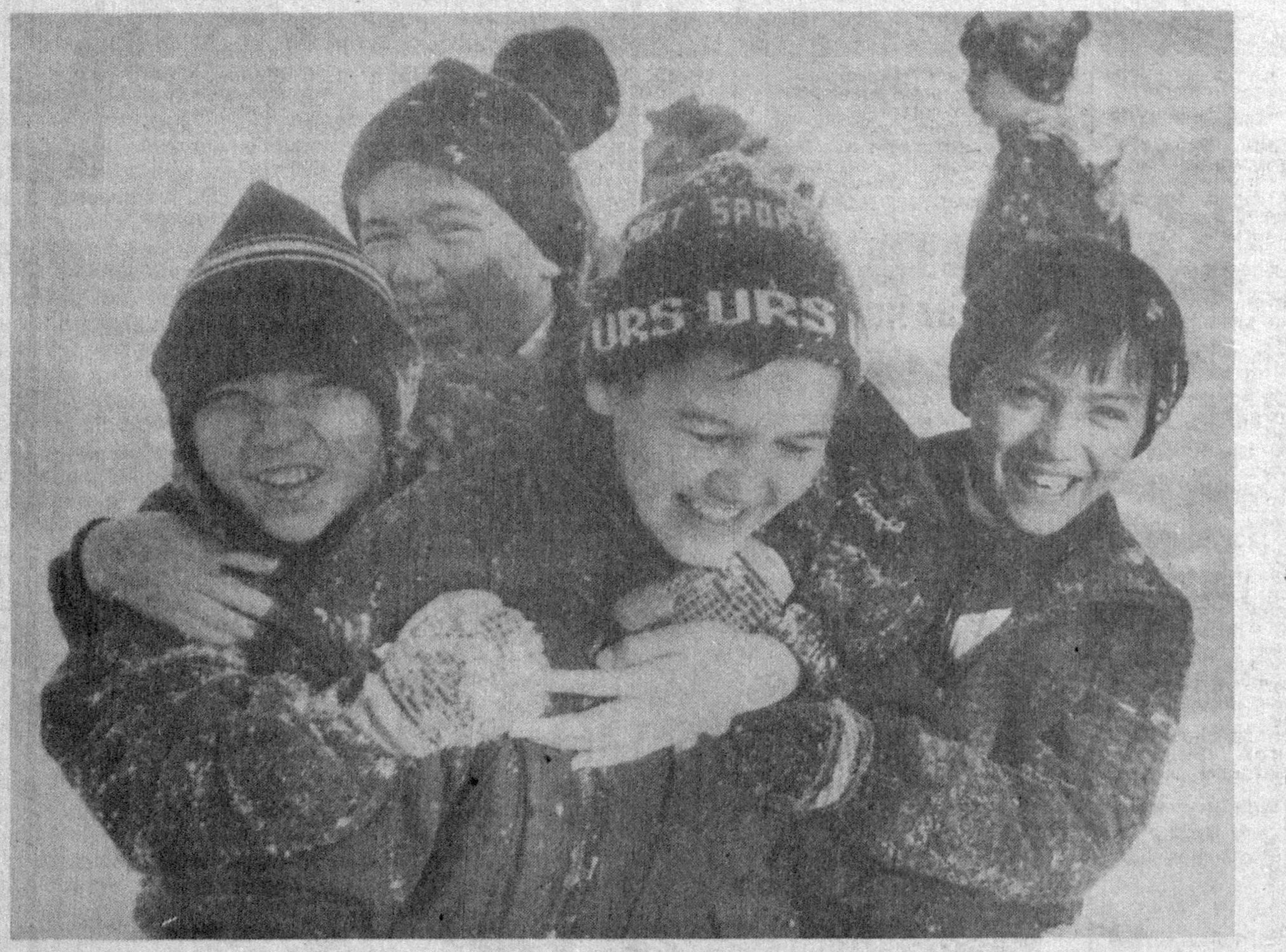

Болалар Ўзбекистон келажаги

Суратказ А.ГЕРАСИМОВ

Ҳафтанинг сўнгги хабарлари

ЯПОНИЯЛИКЛАР ТАЛАБАЛАРГА

Япониянинг Ўзбекистондаги элчихонаси Самарқанд кооператив институти талаба ва ўқитувчиларига япон тили ва ёзувини ўрганиш жараёнини енгиллаштиришга хизмат қилувчи кўп миқдордаги дарсликлар, луғатлар, ўқув қуроллари, харита, аудио ва видеоматериалларни туҳфа этдилар. Ушбу "кутубхона"ни институт проректори Нозир Иброҳимова Япониянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Кочи Обата топширди.

Мазкур маросим иштирокчилари ушбу тадбирнинг кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастурни амалга оширишда халқаро ҳамкорликнинг янги босқичи сифатида муҳим эканлигини алоҳида таъкидладилар. Бундай ҳамжиҳатликнинг амалга оширилиши ўзбек мутахассисларини маркетинг, менежмент, халқаро муносабатлар соҳаларида тайёрлаш сифатини оширишга, уларни жаҳон иқтисоди, унда етакчи ўринни эгаллаган япон иқтисоди ютуқлари билан таништиришга яқиндан ёрдам беради.

-- Япон томонининг Ўзбекистон ўқув юртларига қилган бундай совғаси биринчи марта бўлаётгани йўқ. Илгари Япония ва унинг иқтисоди ҳақидаги бундай китоблар тўплами Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси, Банк-молия академияси ва Жаҳон тиллари давлат университетларига туҳфа этилган эди. Япон ўқитувчилари ва мутахассисларининг ушбу ўқув юртларида мунтазам маъруза қилишлари ҳам анъанага айланиб қолди, -- деди Япония элчихонасининг маданият ишлари бўйича атташеси Иванэ Такахаше.

С.ҚУРБОНОВ,
"Жаҳон"АА мухбири

Божхонадан хабарлар

АКА-УКА "ТИЖОРАТЧИ"ЛАР

Қирғизистон Республикаси фуқаролари Валерий ва Владимир Нишуновлар доим биргаликда иш олиб боришарди. Кўрилган фойда ҳам ўртада "арра". Улар кейинги "операция"ни ҳам пухта тузишди. Лекин "Кўза кунда эмас, кунида синади", деганларидек навбатдаги "операция" муваффақиятли чиқмади. Фарғона вилояти божхона бошқармасининг "Уқчи" маскани ходимлари томонидан Қирғизистон Республикасига кетаётган автоулов божхона кўригидан ўтказилди. Автоулов юкхонасидан Нишуновларга тегишли, қонуний ҳужжатлаштирилган, жами 6,5 тонна тамаки маҳсулоти ва 235 кг. қуруқ мевалар остига яширилган, жами 193,9 минг сўмлик 1,6 тонна турли хил бўёқ ноқонуний равишда Қирғизистон Республикасига олиб кетилаётганлиги аниқланди.

ТЎҒРИ ЙЎЛ ҚОЛИБ...

Қозоғистонлик, 23 ёшли Қанат Ўзбекистонда тез-тез меҳмон бўлиб туради. У тўғри йўлдан келади-ю, қайтишда айланма йўл орқали қайтиб кетаркан. Бу гал ҳам шундай қилмоқчи бўлганди, аммо божхона ходимларига дуч келди.

Тошкент вилояти "Бўстон" божхона маскани ходимлари томонидан автоуловлар кўрикдан ўтказилганда, уларнинг юкхонасида Польша Республикасида ишлаб чиқрилган жами вазни 29 тонна 650 кг. баҳоси 2.372.000 сўм бўлган шакарни Қанат Авезов қонунга хилоф ҳолда олиб кетаётганлиги аниқланди. Дарҳол жиноий иш қўзғатилиб, суриштирув ҳаракатлари олиб борилмоқда.

"ҲАМКОР"ЛИКДА ГАП КЎП

Абдулла билан Ҳакимназар Урусияга серқатнов бўлиб қолишган. У томонлардаги дўстларини сархил неъматлар билан сийлашиб, эвазига "совға"лар билан қайтишади. Шундай баракали саёҳатнинг якунида кутилмаганда эшик тақиллаб қолса бўладими. Дарвозани очишдию, бир зум анграйиб қолишди. Эшик олдида Фарғона вилояти божхона бошқармасининг бир гуруҳ масъул ходимлари туришар эди. Улар Ҳакимназар Маматовнинг уйи олдида турган автоуловни текширувдан ўтказишди. Унда Бошқирдистоннинг "Белорецкметаллургия" комбинатидан божхона назоратини четлаб, ноқонуний равишда олиб келинган 30 минг 500 кг. умумий баҳоси 127 млн. 811 минг Россия рублига тенг бўлган металл симлар борлиги аниқланди.

Бундан ташқари Ҳ. Маматовнинг ҳовлиси биносидан унга қарашли умумий баҳоси 76 минг сўмлик 3800 дона "Жигули" автомашинасининг тормоз колодкалари топилди. Мазкур колодкаларни ноқонуний йўл билан Россия Федерациясидан ҳеч қандай ҳужжатсиз олиб келинганлиги аниқланди. 30,5 минг кг. миқдордаги сим "Тўлқин" фирмаси эгаси Абдулла Матёқубовга тегишли эканлиги аниқланди. Юқоридаги ҳолат бўйича дастлабки суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

ОВ БАРОРИДАН КЕЛМАДИ

Қирғизистон Республикаси фуқароси йигирма уч ёшли Александр Витальевич Намнинг ови бароридан келмади. Тошкент вилояти "Ғишт-кўприк" божхона маскани ходимлари томонидан унинг автоулови текширилганда нархи 11825 сўмлик 203 метр мис ва 450 метр алюминий симни Александр Нам Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ҳеч қандай ҳужжатсиз, яширинча олиб чиқиб кетмоқчи бўлганлиги аниқланди. Ушбу ҳолат бўйича тўпланган ҳужжатлар Тошкент вилояти прокуратурасига юборилди.

Х. ХИММАТ қизи

Суҳбатдошларимиз ўттиз олти йилдан бери аҳиллик билан умргузаронлик қилиб келаётган таниқли шифокорлар Искандар Раҳмон ва Шарофатхон Сайдвалихон қизи. Оила сарбони Искандар ака тақдир тақозоси билан Тошкент Давлат тиббиёт институтини тугатганидан сўнг, қарийб 27 йил давомида ҳарбий хизматда бўлган. Табиийки, унинг рафиқаси Шарофатхон ая турмуш ўртоғи қаерда бўлмасин, ёш болалар билан ўша ерда бўлиб, мусофирчиликнинг азоб-уқубатларига бардош бериб, юрт соғинчи, Ватан туйғуси билан умидвор яшаган. Айни кунларда бу шифокорлар кўп йиллик ҳалол ва беминнат хизматлари нашидасини суришмоқда.

Журналист Солиҳ ЁҚУБОВнинг "Туркистон" газетаси муштарийлари учун қилган суҳбати ўз-ўзидан бу оиланинг ташкил топиши ва унинг ўзига хос хусусиятларидан бошланди. Мусоҳабани Искандар ака бошладилар:

Оила — муқаддас Ватан

ЯХШИЛАР ЁР БЎЛСА...

-- Табиийки, ҳарбийлар оиласи ўзга оилалардан анча фарқ қилади. Сабаби, бу оила эл-юрт. Ватан манфаатларини ҳар нарсадан устун, улуғ кўриб, дил амри билан доим сафарбар, камарбаста ҳолатда, ҳарбийлар ибораси билан айтганда, ўқланган милтиқдек қишин-ёзин, кунутун хизматга ҳозир-нозир, тайёр, шай бўлади. Унинг бор-йўқ бисоти, бойлиги бир-иккита жомадонга жой бўладию, мослаштирилган ерда, даладами, чодир остида ҳарбий либосини ўрин-кўрпа, ёстиқ ўрнида кўриб иссиқ-совуқ, борлиқ-йўқликка чидаб, кўникиб яшайверади. Бундай кўчманчи, романтик ҳаётга ҳамма ҳам дош беролмайди. Бунга одам руҳан ва маънан тайёр бўлиши керак.

ЖУРНАЛИСТ: -- Президентимиз ташаббсулари билан 1998 йил мамлакатимизда "Оила йили" деб эълон қилинди. Шу муносабат билан сизларнинг оила ва никоҳ ҳақидаги фикр-мулоҳазаларингиз қандай?

ШАРОФАТХОН: -- Бу жуда улуғ иш, бебаҳо тадбир бўлди. Биламизки, оила ҳар қандай жамият, давлат, мамлакатнинг таянчи, куч-қудратидир. Бу ҳақда Аллоҳ Таоло Қуръони Каримда оила ва никоҳнинг муқаддаслиги хусусида шундай деб марҳамат қилганлар:

"Ўз жинсларингиздан Сизлар учун жуфт ҳалоллар яратиб берди, токи улар билан ҳаловатда турмуш қурғайсизлар. Урталарингизда меҳру муҳаббат туйғусини пайдо қилди. Бу эса, Аллоҳнинг биру борлигининг нишоналаридандир. Ақл-идрокли фикр юритувчилар учун бунда кўп ишора ва аломатлар бордир".

ИСКАНДАР: -- Уйланиб, оила қуриш Жаноб пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳивассаламнинг суннатлари эканлигини ҳам яхши биламиз. Чунончи, ул табаррук зот ўзларининг бир ҳадису муборакларида шундай деганлар: "Никоҳли оила қуриш менинг суннатимдир. Кимки менинг суннатимдан воз кечса, у менинг тўпимдан эмас".

Шундай экан, ҳар бир балоғат ёшига етган, руҳан ва маънан соғлом, баркамол йигит-қизнинг муқаддас диний ва миллий урф-одатларимиз, қадриятларимизга сўзсиз риоя қилиш билан бирга оила ва никоҳ тўғрисидаги Қонун ва қоидаларга қатъий амал қилиши ҳам фарз, ҳам қарздир. Шу маънода яқинда мамлакатимиз Олий Мажлиси ўнинчи сессиясида Оила кодекси лойиҳасининг биринчи ўқишда тасдиқлангани, унинг умумхалқ муҳокамасига қўйилгани айни муддаодир.

ЖУРНАЛИСТ: -- Маълумки, Сизлар аввал бир-бирингизни кўриб, ёқтириб, севиб турмуш қургансизлар. Эслайсизми, никоҳ тўйларингиз қандай шароит ва тартибда ўтган?

ИСКАНДАР: -- 1961 йилда институтни тугатганимдан сўнг узоқ муддатли ҳарбий хизматга чақирилдим. Хизматга кетмасимдан олдин албатта, бир мўмин-мусулмоннинг қизига уйланиб кетишим асосий муаммо бўлиб қолди. Узоқ ўйланиб қолдим. Уйланишнинг ўзи бўладими? Бунга шароитим ҳам, маблағим ҳам йўқ эди. Сабаби, бундан уч йил аввал 41 ёшли отамиздан тўсатдан айрилиб, жўжабирдай етти бола етим-сағир бўлиб, муштипар онамиз, яқин қариндошларимиз паноҳида чирқиллаб қолган эдик. Уйимизга келадиган янги аъзо нафақат менга рафиқа, жанговар дўст, балки, энг аввало онамга ҳамкор, мададкор, маслаҳатчи, ёш ука-сингилларимга ҳам Она, ҳам Опа, ҳам меҳрибон, сирдош келинойи, сабр-тоқатли тарбиячи ҳам бўлиши зарур эди. Шуни назарда тутиб, аввало, уйим-жойим дейдиган, насли-насаби тоза, имон, эътиқоди мустаҳкам, ўзимизбоп, жайдари оиладан келин олишимиз, "кўрпамизга қараб, оёқ узатишимиз" шарт эди. Шундай қилдик ҳам. Кўпдан бери институтда кўз остимга олиб, пинҳона севиб юрган бир таниш қиз, ҳозирги рафиқам Шарофатхоннинг номини ва унинг яшаш манзилини уйимдагиларга айтдим. Албатта, бундан олдин келинликка номзодим билан учрашиб, ўртадаги бор муаммолар ва талабларни рўйи-рост, очиқдан-очиқ гаплашиб, келишиб, аҳдлашиб олдик. Тақдир экан, турмуш қурдик. Аҳдимизга, бир-биримизга содиқ қолдик.

ЖУРНАЛИСТ: -- Узр, агар сир бўлмаса айтингчи, қандай талаб ва муаммолар ҳақида сўз борган эди ўшанда?

ИСКАНДАР: -- Айтаверайми?

ШАРОФАТХОН: -- Бемалол.

ИСКАНДАР: -- Ҳамон, ҳарбий хизматга кетар эканман, ҳаётимиз асосан онаюртдан узоқда, мусофирчиликда, нотаниш одамлар, жамоаларда ўтиши; Тошкентга йилда бир маротаба, у ҳам бўлса меҳнат таътили вақтидагина келишимиз; ҳозирча қўлимизда, эгнимизда борига қараб яшашимиз, кам-катакларимиз кейинчалик пешонамизга берса тўлиб кетиши, энг асосийси ёлғиз Онаизоримиз бағрига кириб, бор ёшлик кучимиз, ғайратимиз, топган-тутганимизни ёш ука-сингилларимизнинг келажаги, ўқиши, тарбиясига бағишлашимиз, эл-юрт муҳаббатини қозониш лозимлиги ҳақида эди.

ШАРОФАТХОН: -- Бу келишув, аҳдлашув бўлажак ҳаётимизнинг асосий маъно ва мазмунига айланиб кетди ва умримиз интиҳосигача шундай бўлиб қолади, деб ўйлайман.

ЖУРНАЛИСТ: -- Хўш-хўш, никоҳ тўйи нима бўлди, қандай ўтди?

ИСКАНДАР: -- "Кори хайрга худонинг ўзи етказади", дейишганидек, тўйимиз ниҳоятда камтарона, ихчам ва ортиқча исрофгарчиликсиз, рисоладагидек ўтган.

ШАРОФАТХОН: -- /кулиб/ Шунчалик камтарона, ихчам ўтганки, никоҳ рўйхатидан ўтганимиздан кейин ёнимда борган иккита аёлга жавоб бериб юбориб, мени кийим тиктириш учун модалар ательесига олиб борганлар, кейин троллейбусга чиқариб, уйимга кузатганлар. Шундай бўлса ҳам уйимга севиниб, қувониб борганман.

ИСКАНДАР: -- Ўша даврнинг тартиби, қоидаси шунақа эди-да!

ЖУРНАЛИСТ: -- Ҳозирги пайтда ёшларнинг никоҳдан ўтиш тартиби, тўйлар ҳақидаги фикрингиз?

ШАРОФАТХОН: -- Энг асосий фикрим шуки, мустақил ҳаётга қадам қўяётган икки ёшнинг никоҳ тўйи баҳонаси билан қудалар ўртасида қўша-қўша тоғоралар, сарпо-суруқлар каби ортиқча сарф-харажатлар, исрофгарчиликлар бўлмаслиги керак. Кимошди, ном чиқарга дабдабали катта тўй қилиб, ёш келин-куёвнинг оила аъзоларини қийнаш, уринтиришдан нима фойда бор? Бунинг ўрнига қудалар ўзаро келишиб, ўша маблағларни ёш оилада ишлатилиши зарур бўлган нарсаларга сарфлашса, ўринли бўларди. Доноларимиз айтишганидек: "Ота-она фарзанди учун тахт ятатмайди, бахт яратади" Бу гапда катта маъно, тарихий ҳақиқат бор. Буни ёшлар ҳалол меҳнатлари, пешона терлари, юксак одоб-ахлоқлари билан топишлари, яратишлари зарур. Шунда бахт ҳам, тахт ҳам қадрли, ардоқли бўлади.

ЖУРНАЛИСТ: -- Халқда "Қуш уясида кўрганини қилади" деган нақл бор. Бунга қандай қарайсизлар?

ИСКАНДАР: -- Жуда ижобий ва ҳаққоний гап. Яхши оиладан ҳеч қачон ёмон, ношуд фарзанд чиқмайди. Бунинг учун ота-она ўз фарзандларига шахсий намуна. ибрат кўрсатиши жоиз.

ШАРОФАТХОН: -- Ҳар бир оилада ўғил болага Ота, қиз болага эса Она ҳақиқий дўст, сирдош, маслаҳатчи, ҳамкор, мададкор бўлиши керак. "Онасини кўриб, қизини ол" деган мақол ҳам шунга яқин туради.

ЖУРНАЛИСТ: -- Мана, Сизлар узоқ йил бирга яшаб, олам кезиб, одам таниб, турли миллат вакиллари билан дўст-биродар тутиниб, қолаверса, отадан ёш етим қолган ука-сингилларингизни яхши тарбиялаб, ўқитиб, уйли-жойли қилиб, эл-юртга қўшган, ажойиб фарзандларни вояга етказган фидойи инсонларсиз. Ҳаётингиздан мамнунмисиз?

ИСКАНДАР: --Албатта. Ота-боболаримиздан бизга катта бойлик, мерос қолган. У бизнинг қон-қонимиз, жон-жонимизга сингиб кетган. Бу эзгулик, яхшиликдир.

Суҳбатдош Солиҳ ЁҚУБОВ

Боболар удуми

БЎЙРАНИНГ ХОСИЯТЛАРИ

Мунчоқтепада иш олиб бораётган қадимшунос олимлар қизиқ воқеанинг гувоҳи бўлдилар.

Бу ердаги қадимий йўлак тозаланаётганда девордан бир ҳовуч тупроқ кўчиб, тирқиш очилади. Тасодифан пайдо бўлган тирқиш катталаштирилади ва девор ортида қадимий сағана-тобутлар қўйиладиган махсус хона борлигини сезишади. Хонада ўнлаб қамиш тобутлар устма-уст тахлоғлиқ турарди. Тобутлар орасида ҳар турли сопол идишлар, новдалардан тўқилган катта-кичик жимжимадор саватлар кўзга ташланарди. Эни 3, бўйи 6, баландлиги 2 метргача келадиган сағанадаги тобутлар бундан бир ярим минг йил олдин қай ҳолда қўйилган бўлса, шундай ҳолатда сақланган. Сағанада жами 47 та қамиш тобут бор экан. Дарвоқе, қамиш тобут ҳали жаҳоннинг бошқа бирор ерида учрамаган.

Қадимдан ўзбек оилалари ҳовлисида супачалари бўлган. Супачанинг устига зах ўтмаслиги учун бўйра ташлаб, устига гилам ёки кигизлар солишиб, соя-салқинда дам олишган, каштачилик, дўппичилик ва бошқа ҳунарлар билан шуғулланганлар.

Ривоят қилишларича, Ҳазрати Али аҳли аёли -- Фотима онамизга қамиш ташиб берар, онамиз эса бўйра тўқир эканлар.

Аслида, яхши пишиб етилган қамишнинг баргини арчиб, тана чўпидан тўқилган буюм-бўйра деб юритилади. Бўйра тўқийдиган усталарни бўйрачилар деб атайдилар.

Асрлар синовидан ўтган бўйрада ҳикмат кўп. Бўйра асло чиримайди. Томига бўйра ёпилган, ерига бўйра тўшалган уйга илон, чаён, сичқон-каламуш, турли даррандалар зинҳор йўламайди. Бўйра зах ўтказмайди, оёқларнинг таг қисмини уқалаб, танада қон айланишига ижобий таъсир этади, бундан ташқари ясси товонлик касаллигига даводир.

Бўйра тўй ва маросимларда, меваларни қуритишда ҳамда қоп ўрнида ишлатилган. Қадимда қурилишда бўйра биноларнинг томини ёпишда (лўмбоз босишда) жуда кўп ишлатилган.

Бўйралар турли номлар билан юритилган. Қурилишда уй томини ёпишда "бордон" ишлатилади. Бордон -- бу бўйранинг бир тури бўлиб, қамиш баргини тозаламасдан тўқилган. У фақат томни ёпишда ишлатилади. Қазо бўйра-мусулмонларнинг урф-одати бўйича дафн маросимида ишлатилади. У одам бўйи узунлигида бўлади. Ўлчамига кўра "чор газ" 5-6 м2 ва 1,6 м2 лиси "се газ" бўлади. Қозон устини ёпишда ишлатиладиган бўйра "қозон бўйра" дейилади.

Бордон бўйранинг турларидан бири буғдой, умуман дон солинадиган идиш-буюмдир. Бордон жудаям ишончли қоп- идиш, нима солинса яхши сақланади. Унга мита, сичқон ва каламуш ҳам кира олмайди.

Бетондан қурилган кўп қаватли бинолар ёзда исиб кетади, қишда эса совуқ. Кўпчилигининг таг қисмига бетон устидан линолеум ётқизилган. Оёғимизни боссак муздек зах ўтганини сезамиз. Ота-боболаримиз ва табибларимиз ҳар қандай касал оёқдан бошланади, дейишган. Уйларнинг таг қисмига инолеум устидан, албатта, бўйра ётқизилса, соғлиққа кўп фойдали иш бўларди.

Тўғри, бўйрани ҳозирда топиш қийин. Чунки бўйрачилик ҳунари эътибордан четда қолди, махсус ҳунар мактаблари йўқ. Республикамизнинг турли шаҳарларида ҳунар-мактаблари ва бўйра тайёрлайдиган кичик корхоналар ташкил этилса мақсадга мувофиқ бўларди.

Саидахбор БУЛАТОВ,
профессор

Ажиб дунё

АФСОНАВИЙ ҚУШЛАР

"Минг бир кеча"даги денгиз сайёҳи Синдбод, сеҳрли Руҳ қуши, унинг тухуми ҳақидаги афсонани барчангиз ўқигансиз. Аммо...

Ўрта асрларда ҳарбий юришлардан қайтишаётган салбчилар бу афсонани Европага олиб келишади. Бу ерда кутилмаганда у бошқа манбадаги тасдиғини топади. Сайёҳ Марко Поло учун Руҳ қуши бутунлай мавжуд махлуқ эди: "Уни бургутга ўхшаш деб фараз қилиш мумкин. Фақат Руҳ бургутдан бир неча бор катта. Бу қуш шу қадар улканки, қанотларини ёйганда 30 метргача жойни қоплайди.

Ўзи ҳам жуда кучли, панжалари билан филни чанғаллаб осмону фалакка кўтариши мумкин. Кейин осмондан ташлаб юборади ва парчаланган филнинг бўлакларини хоҳлаганича ея олади."

Албатта, италиялик сайёҳ ўз хотираларида мазкур афсонавий қушни шахсан ўзи кўрганлиги хақида ёзмайди. Лекин унинг мавжудлигининг исботи тариқасида Хитойни босиб олган Хубилай хонга совға сифатида юборилган патни тасвирлайди. Патнинг узунлиги 90 қарич бўлиб, унинг танасини фақат икки панжа билангина ушлаш мумкин эди. (Бу ноёб нарса афтидан пальма дарахтининг қуриган шохи бўлса керак. Чунки бундай нарсалар XIII асрда Пекинда ноёб ҳисобланарди.) Шундан кейин Марко Поло "ишончга лойиқ гувоҳлар"нинг далилларини келтиради. Хитойни айланиб қайтган сайёҳларнинг айтишларига қараганда, Руҳ қуши Мадагаскардан жануброқда жойлашган оролларда яшар экан.

Марко Полонинг ёзишича, "Мадагаскар мамлакатида" туялар жуда кўп ҳамда фил суяги савдобоб маҳсулот хисобланади. Бу далилларнинг ҳозирги пайтда Мадагаскар деб аталувчи оролга ҳеч қандай алоқаси йўқ. Эҳтимол Марко Поло билан суҳбатлашган кишилар Африканинг шарқий соҳилидаги Могадишо шаҳри ҳақида гапиришгандир. Чунки у ерда чиндан ҳам туялар ҳамда фил суяги билан савдо қилинади. Ундай бўлса Могадишодан жанубдаги ороллар Мадагаскар ва унга қўшни Реюньон ва Маврикий бўлиши мумкин. Бунинг устига италиялик сайёҳга Руҳ қушининг дарагини берган кишилрдан шундай дейишга далил бўлгандир. Чунки орадан уч аср ўтгач, европаликлар бунга ишонч ҳосил қилдилар.

1658 йили франциялик Этьен де Флакур шу орол ҳақида китоб ёзди. Унда оролнинг ўсимликлари, минераллари, балиқлари, ҳашаротлари, сут эмизувчилари ва паррандалари ҳақида кенг маълумот берилган. Уларнинг орасида қуйидаги сўзларга дуч келамиз: "Вурон патра -- улкан қуш бўлиб, Мадагаскар жанубида яшайди. Тухуми туяқушнинг тухумига ўхшайди".

Бу хабар шов-шувга сабаб бўлмади ва тезда унутилиб кетди. Лекин 1832 йили Виктор Сгансен деган бошқа бир француз Мадагаскарда "Вурон патра" тухумини кўриб қолади. Маҳаллий аҳоли ундан идиш сифатида фойдаланар экан. Тухумнинг хажми жуда катта -- узунлиги нақ 30 сантиметр келади. Бу туяқуш тухумидан олти марта каттадир. Сгансен тухумни сотиб олиб, кемада Парижга жўнатади. Бахтга қарши кема халокатга учраб, чўкиб кетади. Фақат 1850 йилдагина баҳайбат қушнинг учтагина тухумини Европага олиб келишга муваффақ бўлинди.

Мадагаскарнинг марказий қисмидаги ботқоқликдан ўта катталикдаги қушнинг суяклари топилди. Бу қуш чиндан ҳам туяқушга ўхшаш эканлиги ва учолмаслиги аниқланди. Олимлар уни "Эпиорнис" деб аташди.

Суяклар асосида таъмирланган қушнинг баландлиги уч метр бўлиб чиқди. Бу рекорд даражада катта эмас, чунки XIX аср ўрталарида Янги Зеландияда яшаган Моа қушлари янада йирикроқ бўлган.

Ҳозирги пайтда бутунлай йўқолиб кетган бу қушлар ҳам эндиликда афсона бўлиб қолди. Одамзоднинг табиатга нотўғри муносабатда бўлиши, унда яшовчи ноёб жониворларни қирғин қилиш турли парранда ва даррандаларнинг бутунлай йўқолиб кетишига сабаб бўлмоқда, келгуси авлод учун афсонага айланиб қолмоқда.

БАХТИЁР тайёрлади

ЮЛДУЗЛАР САМОДАН СЎЗЛАЙДИ

ҲАМАЛ. Дўстларингиз ва танишларингиз билан хушмуомалада бўлинг. Улар ишларингизнинг юришишида сизга кўмак беради. Ҳафта давомида оилавий муносабатларни мустаҳкамлашга ҳаракат қилинг.

САВР. Ортиқча хатти-ҳаракатлардан сақланиб туринг. Фаолиятингизда ўзгариш бўлади. Кўнгилсизлик келтирувчи шубҳали жараёнлардан эҳтиёт бўлинг.

ЖАВЗО. Келгусидаги режаларингизни амалга оширишга шошилманг. Олдинда узоқ муддатли режалар ва хорижий алоқалар учун мақбул имкониятлар бор. Бу ҳафтада мулоҳаза билан иш юритганингиз маъқул.

САРАТОН. Ўз дунёқарашингизда собит қолинг. Ортиқча ғояларга учманг. Ҳиссиётга берилиш тавсия этилмайди. Алданиб қолишдан сақланинг.

АСАД. Бу ҳафтада тежамкорлигингиз сабаб, қарзлардан қутуласиз. Молиявий ишларда сабрли бўлинг.

СУНБУЛА. Сизни хушхабар кутмоқда. Ақл билан иш юритинг. Оилавий муносабатларда, жамоат ишларида ютуқларга эришасиз. Соғлигингизни асранг.

МЕЗОН. Қобилиятингиздан шубҳаланманг. Ишда янги муваффақиятларга эришасиз. Дўстларингизга кўмаклашинг. Бундан ўзингиз ҳам манфаат кўрасиз.

АҚРАБ. Ўзингизнинг имкониятингизга босиқлик билан баҳо беринг. Хизмат фаолиятингизда иш юзасидан дилхиралик юз бериши мумкин. Оилангиздаги келишмовчиликларни оқилона йўлга солинг. Меҳнатингиз билан ҳурмат қозонасиз.

ҚАВС. Бу ҳафтада сизни ижобий ўзгаришлар кутади. Яқинларингиз кўмагида қийинчиликларни енгиб борасиз. Худбинлик асабингизга тегиши мумкин, бундан сақланинг.

ЖАДЪИ. Руҳий кечинмаларга берилманг. Режаларни амалга оширишда баъзи ишларни тушуниб етиш борасидаги изтироблар ўткинчидир. Чоршанба ва жума кунлари жиддий муаммоларга дуч келасиз.

ДАЛВ. Бу ҳафта ҳаётингизда муҳим из қолдиради. Ортиқча чиқимдан қочманг. Тасодифий танишлардан эҳтиёт бўлинг. Мақбул имкониятни қўлдан чиқарманг. Қисқа муддатли сафарга чиқасиз.

ҲУТ. Ўз қобилиятингизни намойиш этиш вақти келди. Дўстларингиз муаммоларига шўнғиб кетасиз. Ўз нуфузингизга кўра иш тутинг. Ўзгаларда ёмон таассурот қолдиришдан сақланинг. Ғаройиб саргузаштлар кутаяпти сизни.

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

Навбатчи муҳаррир: Темир ҚУРБОН

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 136-56-58, 133-95-97; хатлар бўлими — 136-54-64; тижорат бўлими — 133-79-69; ижодкор ёшлар бўлими — 136-54-64; спорт, ҳарбий ватанпарварлик бўлими — 136-58-93, котибият — 136-58-48.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Дизайн устаси: С.ФАЙЗУЛЛАЕВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси

Буюртма Г. — 0894.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41

Ҳажми — 2 табоқ Тираж: 11.024
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——21.30

1 2 3 4 5 6